

№ 56 (20569) 2014-рэ илъэс БЭРЭСКЭЖЪЫЙ ГЪЭТХАПЭМ и 26-рэ

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

Нэбгырэ 500 дзэ къулыкъум

ащэщт

Гъэтхэ дзэ дэщыгъоу къэблагъэрэм изэхэщэн Адыгеим зэрэщыльыкіуатэрэм, федеральнэ гупчэм къыгъэуцугъэ пшъэрылъхэр гъэцэкюгъэнхэмкіэ шіэгъэн фаехэм ыкіи 2013-рэ илъэсым бжыхьэм дзэ дэщыныр зэрэрекюкыгъэм изэфэхьысыжьхэм защытегущыюгъэхэ зэхэсыгьоу тыгьуасэ щы агьэм тхьамэтагьор щызэрихьагъ Адыгэ Республикэм и Премьерминистрэу КъумпІыл Мурат. Юфтхьабзэм хэлэжьагьэх республикэ министерствэхэм, къулыкъухэм япащэхэр, муниципальнэ гъэпсыкіэ зи із къэлэ ык іи район администрациехэм ялыкюхэр, дзэ комиссариатым икъулыкъушюхэр, нэмыкіхэри.

гущыІагъ ыкІи гухэлъэу яІэхэм къызэрэугъоигъэхэр ащигъэсариат ипащэу Александр Авериным. Ащ къызэриІуагъэмкІэ, УФ-м ухъумэнымкІэ и Министерствэ иунашъокІэ Адыгеим щэгъэ бжыхьэ дзэ дэщыгъом

Мы Іофыгьом епхыгьэу къэ- щыщ ныбжьыкІэ 500-мэ къулыкъу ахьынэу мыгъатхэ къяджэщтых. ЧыпІэ зэфэшъхьафгъозагъэх АР-м идзэ комис- хэм ахэр ащэщтых. Къыблэ федеральнэ шъолъырым къыщыублагъэу КъокІыпІэ Чыжьэм нэс. 2013-рэ илъэсым зэха-

зыкъыфэбгъэзэжьымэ, аныбжь- гъэгу кloцl loфхэмкlэ и МинискІэ къулыкъу ахьынэу къызытефэрэ нэбгырэ мини 2-м ехъу чІыпІэ комиссариатхэм къызэрякІолІагъэхэр, ахэм ащыщэу ныбжьыкІэ шъитф фэдизыр дзэм зэращагьэхэр А. Авериным къыхигъэщыгъ. Къулыкъум кІуагъэхэм япроцент 50 фэдизмэ дзэ-учетнэ сэнэхьат зэрагъэгъотыгъ, нэбгыри 129-мэ апшъэрэ гъэсэныгъэ яІ. Джащ фэдэу дзэ дэщыгьор зэрифэшъуашэу зэхэщэгъэным, ныбжьыкІэхэр ащ фэхьазырынхэм, ащ дакІоу республикэм игъэцэкІэкІо хэбзэ къулыкъухэм, муниципальнэ образованиехэм ыкІи общественнэ движениехэм мы лъэныкъомкІэ язэпхыныгъэ гъэпытэгъэным апае АР-м и ЛІышъхьэу ТхьакІущынэ Аслъан иунашъокІэ шъолъыр мэхьанэ зиІэ дзэпатриотическэ гупчэ агъэпсыгъ. Сыд фэдэрэ лъэныкъокІи ащ ишІогъэшхо къызэрэкІорэр комиссариатым ипащэ къыІуагъ.

Дзэ къулыкъум зыщызыдзыещтыгьэ нэбгырэ 250-рэ зыдэщыІэхэр дзэ комиссариатым ыгъэунэфыгъ, ащкІэ АР-м хэтерствэ икъулыкъушІэхэр ІэпыІэгъу къафэхъугъэх. Ащ дакІоу ныбжьыкІи 141-мэ бэшІагъэу алъэхъух. Адыгеим имуниципальнэ образованиехэм ащыІэ дзэ-врачебнэ комиссиехэм яюфшіэн нахьышюу зэрэзэхащэрэм, зипсауныгьэ зэщыкъогъэ ныбжьык Іэхэм япчъагъэ нахь макІэ зэрэхъурэм, къулыкъум зыщызыдзыехэрэм япчъагъэ къызэрэщык агъэм А. Авериным къызэрэугъоигъэхэм анаІэ тыраригъэдзагъ. Хабзэ зэрэхъугъэу, мы илъэсым игъэтхэ дзэ дэщыгъуи шапхъэхэм адиштэу зэрэрагъэкІокІыщтым, пшъэрылъэу къафагъэуцугъэр шюк имы зэрагъэцэкІэщтым къакІигъэтхъыгъ.

АР-м псауныгъэр къэухъумэгъэнымкіэ, гъэсэныгъэмкіэ ыкІи хэгъэгу кІоці ІофхэмкІэ министерствэхэм, нэмык структурэхэм яліыкіохэу нэужым гущыІэр зэратыгъэхэм непэ республикэм идзэ комиссариат Іоф зэрэдашІэрэм, ащ шІуагьэу къытырэм ыкІи тапэкІэ пшъэрылъэу зыфагъэуцужьыхэрэм къатегущы агъэх.

Іофтхьабзэм зэфэхьысыжьхэр къыфишІыхэзэ КъумпІыл Мурат къызэрэхигьэщыгьэмкІэ, гъэтхэ дзэ дэщыгъоу къэблагъэрэмкіэ пшъэрылъэу къэуцухэрэр зэкІэ Адыгеим ыгъэцэкІэнхэ фае. Дзэм кІонхэу щытэу бэшІагьэу зыльыхъухэрэ нэбгыри 141-мэ алъэныкъокІэ хэбзэухъумэкІо къулыкъухэм Іофтхьэбзэ гъэнэфагъэхэр зэхащэнхэр, мыщ прокуратурэри къыхэгъэлэжьэгъэныр нахь тэрэзэу АР-м и Правительствэ ипащэ ылъытагъ.

- Дзэм къулыкъу щызыхьынэу къызпыщылъ ныбжьыкІэхэм япсауныгъэ изытет зэпыу имыlэу медикхэм ауплъэкlузэ ашІыныр, ахэм узэу яІэхэр псынкі у къыхагъэщынхэр ыкіи нэужым ахэм яІэзэнхэр пшъэрыль шъхьаl, — къыlуагъ Къум-пІыл Мурат. — Гъэтхэ дзэ дэщыгьор зэрифэшъуашэу редгъэкІокІыным мэхьанэшхо зэриІэр АР-м и ЛІышъхьэ пчъагъэрэ къыІуагъ, ащ епхыгъэ унашъохэри ышІыгъэх. Ахэр нештед фоі ижд мехнеімереспр dae.

ТХЬАРКЪОХЪО Адам.

Иорэдхэр шІулъэгъум фэгъэхьыгъэх

Италием иэстрадэ дунаим лъагэу щызыІэтыгъэ орэдыюу Риккардо Фольи иконцертэу республикэ филармонием щыкlуагъэм тигъэгушlуагъ. Искусствэм щыціэрыю артистым уедэіуным фэші уфэхьазырын фае. Ціыфхэм агу рихьыныр сыда къызыхэкІырэр? Сценэшхом илъэсыбэрэ утетынымкіэ анахьэу унаіэ зытебгьэтын фаер хэта къыозыющтыр?

Унэгъо къызэрыком щаптугъ. Гурыт еджапІэр къыухи, ятэ фэдэу слесарэу Іоф ышІэу ригъэжьагъ. Моторхэм яшІын пылъыгъ, рабоч пэрыт зэрэхъугъэр бэмэ агъэшІагьощтыгъ. Сэнэхьатэу къыхихыгъэм фэшъыпкъэу лэжьэщтэу зыгорэхэм къащыхъущтыгъ. Музыкэм

фэщагьэу зэрэщытыр иlахылхэм ашІэщтыгь, янэ музыкэм хэщагъэу псэущтыгъ.

1960-рэ илъэсхэм Р. Фольи зэльашІэрэ «Битлзым» льыпльэщтыгъ. Артистхэм щысэ атырихызэ, искусствэр сэнэхьат фэхъугъ. 1973-рэ илъэсым апэрэ альбомыр къыдигъэкІыгъ.

-и муателуш фэгъэхьыгъэх.

Лъэгъо шъхьаф музыкэм зэрэщыпхырищырэр 1980-рэ илъэсым нафэ хъугъэ. Дунэе фестивальхэм лауреат ащыхъугъ. СССР хэгъэгушхоу тиlагъэм ителевидение къыгъэлъагъозэ. тихэгъэгуи цІэрыІо щыхъугъ. 1985-рэ илъэсым Москва, Ленинград, Киев концертхэр къашитыгъэх.

Мыекъуапэ дэгъоу къыщыспэгъокІыгъэх, — къыщи-Іуагъ филармонием щыкІогъэ пчыхьэзэхахьэм Риккардо Фольи. — Зыныбжь хэкІотагьэхэр, ныбжыкізхэр, кіэлэціыкіухэр концертым зэрэчІэсыгъэхэм сигъэгушІуагъ.

Артистым ищыІэкІэ-псэукІэ бэ кізупчіагьэр. Зэдзэкіакіоу пчыхьэзэхахьэр зезыщагъэм джэуап зэгьэкІугьэхэр къытыжьыгьэх. Ильэс 65-рэ Риккардо ыныбжь. 1971-рэ илъэсым апэрэу къыщэгъагъ. Джырэ уахътэ ишъхьэгъусэу Карин Тернтини 2010-рэ илъэсым къыщагъ. 2012-рэ илъэсым пшъэшъэжъые къафэхъугъ.

Риккардо къызэриІорэмкІэ, артистым дахэу, зэкlужьэу зифэпэн фае. Илъэсыбэрэ сценэшхом утетыным фэшІ уисэнэхьат бгъэлъэпІэн фае. ЩыІэныгъэм къыхэхыгъэ орэдэу къапіорэр ціыфхэм шіу ябгъэлъэгъунэу уфаемэ, орэдым гупшысэу хэлъыр къэухъум, искусствэ лъагэм ишапхъэ уитэу цІыфмэ алъыгъэІэс.

Дунаим щашІэрэ орэдыІор къызыщытхъужьырэп, шъырыт. шіульэгьу орэдэу къыіохэрэр гум къегущыІыкІых. ИтальяныбзэкІэ макъэр зэригъэІорышІэрэм уемызэщэу уедэlу. Москква фэгъэхьыгъэ орэдыр къызыхедзэм, дежъыугъэр макІэп.

Концертыр къызаухым, Риккардо Фольи залым чІэсыгъэхэм къахахьи, къэбархэр къафиІотагьэх. Нэпэепль тхьапэхэм къафытетхагъ, сурэтхэр атырахыгъэх. Опсэу, Риккардо!

ЕМТІЫЛЪ Нурбый. Сурэтым итыр: Риккардо Фольи Мыекъуапэ щыщхэм

2 За Адыгэ макь

Районхэми къащызэ**І**уахыщтых

Урысые Федерацием и Президент 2012-рэ илъэсым ижъоныгъокіэ мазэ унашъо зэришіыгъэмкіэ, къэралыгъо ыкіи муниципальнэ фэю-фашіэхэр ціыфхэм афэгъэцэкіэгъэнхэм фэгъэзэгъэ гупчэхэр (МФЦ-хэр) чіыпіэхэм нахьыбэу къащызэіухыгъэнхэ ыкіи 2015-рэ илъэсым ехъуліэу ахэм якіуаліэхэрэм япчъагъэ регионым щыпсэурэм ипроцент 90-м нэгъэсыгъэн фае.

А унашъор республикэм щагъэцакіззэ, мы гупчэхэм афэдэхэр къызыщызэіуахыщтхэ чіыпіэхэм я Схемэ аухэсыгъ. Ащ къызэрэщыдэлъытагъэмкіэ, Адыгэ Республикэм мыщ фэдэ и Гупчэ икъутэми 9, чыжьэу іудзыгъэ чіыпіэхэм іофшіэпіэ чіыпіэ 46-рэ къащыззіухыгъэнэу щыт. 2013-рэ илъэсым итыгъэгъэзэ мазэ МФЦ-м икъутэмищ ыкіи ахэм апэіудзыгъэ

ІофшІэпІэ чІыпІи 4 къащызэ-Іуахыгъэх къалэу Мыекъуапэ, Мыекъопэ ыкіи Тэхъутэмыкъое районхэм. «Зы шъхьаныгъупчъ» зыфаІорэ шІыкІэм тетэу къэралыгъо ыкіи муниципальнэ фэ-Іо-фашіэхэр афэгъэцэкІэгъэным фэші мыхэм къяоліэрэ пчъагъэр 2013-рэ илъэсым ыкіэхэм адэжь процент 47,2-м нэсыгъ (гухэлъэу яlагъэр процент 20).

Схемэу ыпшъэкІэ зигугъу

къыщытшІыгъэм къызэрэдилъытэрэмкІэ, Адыгэкъалэ, Джэджэ, Кощхьэблэ, Красногвардейскэ, Теуцожь, Шэуджэн районхэм 2014-рэ илъэсым къащызэlуахыщтых МФЦ-м икъутамэхэр. Адыгэ Республикэм ІофшІэнымкІэ ыкІи социальнэ хэхъоныгъэмкІэ и Министерствэ ипресскъулыкъу къызэрэхигъэщырэмкіэ, а чіыпіэхэм къащызэіуахырэ къутамэхэм «шъхьаныгъупчъэу» яІэщтыр зыфэдизыщтыр ахэм ащыпсэурэм ибагьэ елъытыгъэщт. Зэрэрахъухьэрэмкіэ, 2015-рэ илъэсым икlэухым нэс мыщ фэдэ гупчэхэу къэралыгьо ыкІи муниципальнэ фэІо-фашІэхэр цІыфхэм афэзыгъэцакІ у республикэм гупчэ 11 иІэщт.

Схемэу республикэм щаухэсыгъэр Урысыем экономикэ хэхьоныгъэмкlэ и Министерствэ зиштэкlэ, Іофшіэным изэшіохын фежьэщтых.

ЖАКІЭМЫКЪО Аминэт.

РЕДАКЦИЕМ КЪАТХЫРЭ ПИСЬМЭХЭР

Типсауныгъэ иухъумакlох

Псауныгъэм нахь лъапіэ щыіэп. Хэтрэ ціыфи ар анахь ищыкіагъ, ибаиныгъэ шъхьаі. Пэнэжьыкъуае дэт сымэджэщым іоф щызышіэхэрэм ар дэгъоу къагурэіо. Мыхэм уащытхъуныр яфэшъошэ шъыпкъ. Тиврачхэм шіэныгъэ куу аіэкіэлъ, ащ дакіоу гукіэгъуи ахэлъ. Ціыф зэхэдз ямыізу, сымаджэмэ агу къызэрэдащэещтым, япсауныгъэ къызэраухъумэщтым фэлажьэх.

Сэ мы сымэджэщым бэрэ сычІэлъэу мэхъу. ЯзэфыщытыкІэ, гуфэбэныгъэшхо азыфагу илъэу зэрэзекІохэрэр згъэшІагъозэ салъыплъэу къыхэкІы. ЯныбжыкІагьэ емылъытыгьэу Іушых, Іазэх, гукІэгъух. ЫпшъэкІэ къызэрэщысІуагьэу, зэкІэри дэгъух, ау сэ нахьыбэрэ сызэуалІэу, згъэгумэкІыхэрэм аціэ къесіо сшіоигъу. Ахэр неврологхэу Наталья Крейда, Агата Тарановар. Кардиолог Іазэу Хъут Рузанэ дэгъоу щыІэр зэкІэ къыфэпІоныр ифэшъуаш, исэнэхьат хэшіыкіышхо фыриі, ныбжьыкі, шіыкіашіу, шіу зарегъэлъэгъу.

Яхъупіэ Римми терапевт, ау джырэ уахътэ Іоф ышіэгорэп. Ащ медицинэ академиер дэгъу дэдэу къыухыгъ, ціыфышіу, зэрэгъэсагъэр къыхэщэу Іздэб хэлъэу мэпсэу. Хьанахэкъо Замирэти терапевт. Ари врач ныбжыкі, шіэныгъэ дэгъу иі. Мыр тадэжь Іоф щишіэнэу къызыкіуагъэр бэшіагъэп, ау а охътэ кіэкіым къыкіоці дэгъоу зыкъигъэлъэгъон ылъэкіыгъ. Ишіэныгъэ ціыфхэм афегъэлажьэ. Сымэджэщым чіэлъым

апэу ыгу къэзыlэтырэр къelазэрэм игущыlэ фаб. Ар къызыгурыlорэ Замирэт ишэн гъэтlылъыгъэкlэ, ымэкъэ шъабэкlэ сымаджэм ыгу егъэрэхьаты, нахъ псынкlэ хъугъэ фэдэу къыщэхъу.

Кушъу Асыет рентгенолог. Илъэсыбэ хъугъэу мы сымэджэщым Іоф щешІэ. ИІофшІэн щытхъу хэлъэу егъэцакІэ, гукІэгъушхо хэлъ. ЗэкІэмэ ящысэтехыпІ.

Лаборантхэу Хьамтэхъу Нэфсэт, Удык Іэко Зарем ык Іи Гощсымэ врачхэм япкъэушхох. Анализым къыгъэлъагъорэмк Іэврачыр мэ Іазэ, арышъ, ахэм Іофш Іэнэу аш Іэрэм мэхьанэшхо зэри Іэр нафэ.

Пэнэжьыкъое сымэджэщым Іут медсестрахэри хъупхъэх. Зэшыпхъухэм фэдэу шІу зэрэльэгъух, аІэ зэкІэдзагъэу Іоф ашІэ. Сымаджэмэ яфэІо-фашіэхэр зэкІэ зыпшъэ дэкІырэр ахэр ары нахь мышІэми, тхьаусыхэхэу зэхэпхыщтэп, ренэу гушІубзыу цІыкІух.

Тисанитаркэхэри хъупхъэ дэдэх, къэбзэ-лъабзэу сымэджэщыр аlыгъ. Кlэкlэу къэпlон хъумэ, Пэнэжьыкъое сымэджэщым иlофышlэхэр щысэтехы-

Сигуапэу мыхэм сафэльаю ябын-унагьохэм адэтхьэнхэу, псауныгьэ пытэ явнэу, яюфшен гухахьо хагьуатэу, шюу щывр зэквэ ягьогогьоу щывнхэу. Шъопсэу, шъотхъэжь!

КІЫКІ Къэрал. **Іофшіэным иветеран.** Нэшъукъуай.

КІэлэціыкіухэм шъуалъыплъ, шъуадэгущыі * пиротехническэ пкъыгъохэр къагъао зыхъукіэ зэрэ-

Мэшюгьэкюсэ къулыкъухэм яюфшюн зэхэщэгьэнымкю ыки цыфхэм якъэгъэнэжьынкю отделымрэ машюм зыкъимыштэным лъыплъэрэ къэралыгъо къулыкъумрэ кюлэеджакюхэмрэ кюлэцыку быгъыпюхэм
ачюсхэмрэ машюм щыухъумэгъэнхэм тегъэпсыхьэгъэ юфтхьабзэхэр мы уахътэм къалэу Мыекъуапэ
щызэрахьэх.

Ащ фэдэ Іофтхьабзэхэр зытегъэпсыхьагъэхэр кіэлэеджакіохэмрэ кіэлэціыкіу Іыгъыпіэхэм ачіэсхэмрэ машіом зыкъиштэныр къызыхэкіырэр, ащ тхьамыкіагъоу къыздихьын ылъэкіыщтыр къафэіотэгъэныр, чіыпіэ зэжъухэм зэращызекіонхэ фаерахэм агурыгъэіогъэныр ары.

КІэлэцІыкІухэм апкъ къикІыкІэ нахьыбэрэ машІом зыкъиштэ хъугъэ, джэгу фэдэхэзэ ахэм мыхъо-мышіэхэр зэраіэкіашіэрэм хэхъуагъ.

Машіом зыкъиштэныр нахьыбэрэмкіэ къызыхэкіырэр:

- * Электрическэ пкъыгъохэм ягъэфедэнк в шапхъэхэр зэраукъорэр:
- * кlэлэцlыкlухэр сырнычхэм, зажигалкэхэм ыкlи нэмыкlхэм зэрарыджэгухэрэр;

хэр къ́агъао зыхъукІэ зэрэмысакъхэрэр ары.

Машіом зыкъиштэмэ зэрэзекіонхэ фаер:

- * маш loм зыкъиштагъэу зышъулъэгъукlэ, ащ лъыпытэу мэш loгъэк locэ къулыкъум телефонэу 01-м шъуфытеу;
- * маш lом шъуифэтэр зыкъыщиштагъэмэ, унэм шъукъикl. Пчъэмк lэ шъуик lынэу амал щымы lэмэ, балконым шъутехь;
- * пІэкІор чІэгъым е шкафым защышъумыгъэбылъ, мэшІогъэкІуасэхэм шъукъагъотынымкІэ къин хъущт.

КІэлэціыкіухэр, сырнычхэмрэ зажигалкэхэмрэ шъуарымыджэгу. «Джэгум паго къекіы» зэраіоу, ахэм бэлахьышхом шъуфащэн алъэкіыщт.

МашІом игъэкІосэн хэлажьэхэрэр нахьыжъхэр ары, ау шъуянэ-шъуятэхэр е гъунэгъухэр мэшІогъэкІуасэхэм къяджэн алъэкІыщт.

КІэлэегъаджэхэми, кІэлэпІухэми, ны-тыхэми ренэу кІэлэцІыкІухэм къафаІотэн фае сырнычхэм, зажигалкэхэм арыджэгухэ зэрэмыхъущтыр, ащ тхьамыкІэгъошхо къыздихьын зэрилъэкІыщтыр.

Къалэу Мыекъуапэ имэшІогъэкІосэ къулыкъу иинспекторхэу С. ДАВЫДОВЫР, Ф. АУЛЪ.

СОЦИАЛЬНЭ ІОФЫГЪОХЭР

Япчъагъэ къыхэхъуагъ

Адыгэ Республикэм юфшіэнымкіэ ыкіи социальнэ хэхьоныгьэмкіэ и Министерствэ щызэхэщэгьэ комиссиеу «юфшіэным иветеран» зыфиюрэ щытхъуціэр афэгьэшьошэгьэным фэгьэзагьэм изичэзыу зэхэсыгьо бэмышізу иіагь. Ыпшьэкіэ зигугъу къэтшіыгьэ министерствэм имызакьоу, финансхэмкіэ Министерствэм, министрэхэм я Кабинет, ветеранхэм я Совет, профсоюзхэм я Федерацие яліыкюхэр а комиссием хэхьэх.

Зичэзыу зэхэсыгъом нэбгырэ 38-мэ ятхылъхэм комиссиер ахэплъагъ. Адыгэ Республикэм Іофшіэнымкіэ ыкіи социальнэ хэхъоныгъэмкіэ и Министерствэ ипресс-къулыкъу къызэри- Іуагъэмкіэ, республикэм щы-

псэурэ нэбгырэ 16-мэ щытхъуцізу «Іофшізным иветеран» зыфиіорэр афэусыгъэнэу унашьо ышіыгъ.

Мы купым хахьэхэрэм социальнэ фэгъэкІотэныгъэу яІэхэм афэдэхэр афашІыгъэх (щытхъуціэр ямыіэу) нэбгырэ 22-мэ (илъэс 40-м ехъурэ Іоф зышіагъэхэм).

2014-рэ илъэсым пыкlыгъэ уахътэм къыкlоц! нэбгырэ 302-мэ ятхылъхэм комиссиер ахэплъагъ, 128-мэ «Іофш!эным иветеран» щытхъуц!эр афагъэшъошагъ, 156-мэ фэгъэкlотэныгъэхэр афаш!ыгъэх, нэбгырэ 18-мэ ятхылъхэр зэкlагъэкlожьыгъэх.

Мы купхэм ахахьэхэрэм социальнэ ІэпыІэгьоу аратырэм пэlухьэрэ мылъкур республикэ бюджетыр ары къызыхагъэкlырэр.

_{рр.} **ЖАКІЭМЫКЪО Аминэт.**

Ялэжьапк**і**э аратыжьыгъ

Мыекъуапэ дэт кіэлэціыкіу іыгъыпіэхэм яіофышіэхэм зыкъызэрэфагъэзагъэм къыхэкіэу, іофшіэнымкіэ хэбзэгъэуцугъэр гъэцэкіагъэ зэрэхъурэр къэлэ прокуратурэм ыуплъэкіугъ.

Ащ изэфэхьысыжьхэм къызэрагъэлъэгъуагъэмкіэ, Мыекъопэ къэлэ администрацием гъэсэныгъэмкіэ иучреждениехэр зэпхыгъэ гупчэ бухгалтерием икъулыкъушіэхэм япшъэрылъхэр тэрэзэу зэрамыгъэцакіэхэрэм къыхэкізу, кіэлэціыкіу Іыгъыпіищым яіофышіэ нэбгыри 132-мэ игъом ялэжьапкіэ аратыгъэп. Зэкіэмкіи чіыфэу ателъыр сомэ миллион 1,2-м шіокіыгъ.

Мыекъопэ прокуратурэм зэ-

хищэгъэ уплъэкlунхэм зэфэхьысыжьэу афэхъугъэхэм адиштэу ыпшъэкlэ зигугъу къэтшlыгъэ гупчэ бухгалтерием ипащэ ылъэныкъокlэ административнэ loф къызэlуахыгъ, ащ loфшlэнымкlэ къэралыгъо инспекциеу AP-м щыlэр хэплъэнэу фагъэхьыгъ.

Хэбзэгъэуцугъэм къыдилъытэрэ шапхъэхэр зымыгъэцэкlэрэ бухгалтерием ипащэ нэужым пшъэдэкlыжь рагъэхьыгъ, цlыфхэм ялэжьапкlэ аратыжьыгъ.

МэкъэгъэІу

ЛДПР-м ифракциеу Урысые Федерацием и Федеральнэ Зэјукіэ и Къэралыгъо Думэ щы!эм идепутат куп мэшіокукіэ 2014-рэ илъэсым мэлылъфэгъум и 1-м Адыгэ Республикэм къэкіощт ыкіи къыкіэлъыкіорэ мафэм — мэлылъфэгъум и 2-м агъэзэжьыщт.

Мэшlокур мыщ фэдэ станциехэм къащыуцущт:

Мэлылъфэгъум и 1-м сыхьатыр 12.07-м ар Мыекъуапэ

къэсыщт, а мэфэ дэдэм сыхьатыр 13.30-м текІыжьыщт; Мэлылъфэгъум и 1-м сыхьа-

тыр 16.02-м станицэу Джаджэ къэсыщт, а мэфэ дэдэм сыхьатыр 16.22-м текІыжьыщт;

Мэлылъфэгъум и 1-м сыхьатыр 16.43-м ар станицэу Дондуковскэм къэсыщт, а мэфэ дэдэм сыхьатыр 17.17-м текlыжьыщт;

Мэлылъфэгъум и 2-м сыхьатыр 17.13-м ар поселкэу Инэм къэсыщт, а мэфэ дэдэм сыхьатыр 17.43-м текІыжьыщт.

Дунаир унагьом

къыщежьэ

БлэкІыгъэ мэфэкум АР-м инахыжъхэм я Совет зэхэсыгъо и агъ. Къытк эхъухьэрэ ныбжьыкіэхэм япіункіэ унагъом мэхьанэу иІэм, ащ ипшъэрылъхэм ар афэгъэхьыгъагъ. Советым хэт пэпчъ мы Іофыгъом изэшіохынкіэ хэкіыпізу ылъэгъурэр, шіэгъэн фаехэр къыриІотыкІыгъэх.

Зэхэсыгъор къызэјуихыгъ ыкіи зэрищагъ Советым итхьаматэу ГъукІэлІ Нурбый.

– Мы аvжырэ илъэс 20-м политикэм, экономикэм зэхъокІыныгь у ащыхъугь эхэр унагьо пэпчъ ихьагьэх, пјуныгьэм ыльэныкъокІэ чІэнэгъэ гъэнэфагъэхэри ашІыгъэх. Непэ гукІэгъур, хьалэлныгъэр, зэдеlэжьныгъэр обществэм нахь макІэ щыхъугъэх. Ау ахэр зыхэмылъ обществэр щыІэн ылъэкІыщтэп. Духовнэ-нравственнэ лъапсэ имыІэу обществэм хэхъоныгъэ ышІыщтэп, ыпэкІэ лъыкІотэштэп.

ГухэкІ нахь мышІэми, пІуныгъэ Іофым еджапІэр фэмыхьазырэу къычІэкІыгъ, зэхъокІыныгъэшхохэми унагъор афэмымэхъу. 2002-рэ илъэсым егъэпшагъэмэ, ар мин фэдизкІэ нахьыб.

Непэ дунаим щыхъурэ мыхъо-мышІагьэхэм зэкІэмэ алъапсэр ныбжыкІэхэм икъу фэдизэу пјуныгъэ тэрэз зэрамыгъотыгъэр ары. Терроризмэр, нэмыкі бзэджэшіагъэхэр щымыІэнхэм пае сабыйхэр шІум, хьалэлныгьэм, зэфагьэм афэдгъэсэнхэ фае. Ахэр зэкІэ унагъор ары къызыщежьэхэ-

Сэ сишІошІыкІэ, телевидением ыкІи къэбарлъыгъэІэс амал зэфэшъхьафхэм къытпагъохырэ къэбархэм къэралыгъор анахь

2002-рэ илъэсым къыщегъэжьагъэу сабыеу республикэм къыщыхъурэм ипчъагъэ хэхъуагъ. 4540-м къыщегъэжьагъэу 5700-м нэсыгъ. 2002-рэ илъэсым нэбгырэ 6715-мэ ядунай ахъожьыщтыгъэмэ, джы а пчъагъэр 6050-рэ фэдиз мэхъу. Сабыибэ зыщапіурэ унагьоу республикэм щыпсэурэр 4601-рэ мэхъу. 2002-рэ илъэсым егъэпшагъэмэ, ар мин фэдизкіэ нахьыб.

хьазырэу апэгъокІыгъ. Ныбжьыкіэхэм япіункіэ Интернетыр, электроннэ къэбарлъыгъэ-Іэс амалхэр ыкІи мыхъо-мышІагьэхэр зезыхьэу обществэм хэтхэр ыкlыlу къэхъугъэх. Ахэр арых непэ сабыйхэм япіункіэ чІыпІэшхо зыубытыгъэр. А лъэныкъомкІэ укъикІызэ уегупшысэн зыхъукІэ, къэралыгъом піуныгьэ Іоф щызезыхьэрэ льэныкъо пстэуми ІэпыІэгъу уафэхъун фае.

Непэ Урысыеми Адыгэ Республикэми сабыйхэм япІун фол мехеммарторп едежелеф щашІэ. Ахэм ащыщых «Адыгеим икІэлэцІыкІухэр», «Псауныгъэм икъэухъумэн хэхъоныгъэхэр егъэш|ыгъэныр» зыфиюхэрэр. Мэхьанэ июу сэлъытэ хэбзэгъэуцугъэу «Сабыим ифитыныгъэхэр къэухъумэгьэнхэм фэгьэхьыгьэ хэушъхьафыкІыгъэ Іофтхьабзэхэр» зыфигорэм. Ащ тетэу къэралыгьор ныбжыык афэгумэкІыми, ахэм япіункіэ гражданскэ обществэм пшъэрылъышхо ыгъэцэкІэн фае. Ары непэ унагьом піуныгьэмкіэ пшъэрыльэу иІэм тытегущыІэнэу зыкІитхъухьагъэр, — къыІуагъ Советым ипащэу ГъукІэлІ Нурбый.

ХЪУТІЫЖЪ Аслъанбый:

— 2002-рэ илъэсым къыщегъэжьагъэу сабыеу республикэм къыщыхъурэм ипчъагъэ хэхъуагъ. 4540-м къыщегъэжьагъэу 5700-м нэсыгъ. 2002-рэ илъэсым нэбгырэ 6715-мэ ядунай ахъожьыщтыгъэмэ, джы а пчъагъэр 6050-рэ фэдиз мэхъу. Сабыибэ зыщапІурэ унагьоу республикэм щыпсэурэр 4601-рэ

алъыплъэн, ыутхыдзынхэ фае. Жъалымыгъэр шІукІэ озыгъаштэмэ зышІоигъо къэтыныбэ телевизорым къегъэлъагъо. 2012-рэ илъэсыр Урысыем культурэм и Илъэсэу зэрэщаштагъэм сэ сшъхьэкІэ шІуагъэ къытынэу сыщэгугъы. Каналхэм культурэм, литературэм, театрэм афэгъэхьыгъэ къэтынхэр нахьыбэрэ къагъэлъагьомэ, піуныгъэмкіэ ишіуагъэ къэкІощт. Анахьэу тынаІэ зытетын фаер сабыйхэм апае зэ-

Непэ дунаим щыхъурэ мыхъо-мышlагъэхэм зэкіэмэ алъапсэр ныбжьыкіэхэм икъу фэдизэу піуныгъэ тэрэз зэрамыгъотыгъэр ары. Терроризмэр, нэмыкі бзэджэшіагъэхэр щымыіэнхэм пае сабыйхэр шіум, хьалэлныгъэм, зэфагъэм афэдгъэсэнхэ фае. Ахэр зэкіэ унагьор ары къызыщежьэхэрэр.

хащэрэ къэтынхэр арых. Непэ кІэлэцІыкІухэм апае гъзуцугъз кинофильмэ дэгъухэу уичІыгу, уихэгьэгу шІу озыгьэльэгьухэрэр нахыыбэу къэгьэльэгьогьэнхэ фае. ЕджапІэхэм культурэм ыкІи искусствэм яІофышІэхэр, заом ыкІи ІофшІэным яветеранхэр къызэрагъэблэгъэрэ зэlукlэгъухэр нахьыбэрэ ащызэхащэмэ, яшІуагъэ къэкІощт.

Николай АЛЕЙНИКОВ:

– Сэ сишІошІыкІэ, къэралыгьом щаштэрэ унашьохэм, хэбзэгъэуцугъэхэм ямэхьанэ цІыфхэм нахь альыгьэІэсыгьэнымкІэ СМИ-хэм Іофышхо ашІэн алъэкІыщт. Ащ тетэу ахэр хабзэм ІэпыІэгъу фэхъухэмэ, яшІуагъэ къагъэкІощт. Ау тэ, нахьыжъхэм, мыхъун тшІэу, мышык фыря і желецык і желец ячіыгуи яхэгъэгуи нахь шіу алъэгъущт. АщкІэ щысэ дэгъу хъущтыр тэ тиныбжыыкІэгъу ары. Хэтэшхохэр тиlагъэх. Ахэр тянэ-тятэхэм тырягьусэу тылэжьыщтыгьэх. Лэжьыгьэ гьэтІысыни, ащ ијухыжьыни, хэтэрыкіхэм яугъоижьыни, чэум ишІыхьани, унэхэм ягьэцэкІэжьыни зэкІэмкІи тянэ-тятэхэм тыряІэпыІэгьугь. ЕджапІэхэм ащызэхащэрэ кІэлэеджэкІо бригадэхэми мэхьанэшхо яІагь. Гу--ынышые дыфоl» Іыш ажеІыш къом лъэпкъыр щэкlоды» ыloy. Ащ мэхьанэшхо иІэу сэ сэ-

АЦУМЫЖЪ Кущыку:

- Сэ зигугъу къэсшІымэ сшІоигьор ныбжьыкІэхэм япІун-

рэмкІэ ары ныбжьыкІэхэмкІэ щысэ хъурэр. Сабыйхэм унагъом щызэхахыгъэ гущыІэр шІэхэу апхъуатэ, ежьхэм яфедэ хэлъэу ар агъэфедэ. Арышъ, унагъом унашъоу илъыр ары зэкІэми апшъэ хъурэр. КІэлэ дэгъухэр къызэрыхъухьэхэрэр нымрэ тымрэ шъхьэкlафэ зыщызэфашІырэ унагъор ары. Унагъом пјуныгъэу илъым изы Іахьынэу щыт ны-тыхэм къэралыгъом шъхьэк афэ зэрэфашырэр, ячыгу шіу зэралъэгъу-

кІэ ны-тыхэм язэфыщытыкІэ

мэхьанэу иІэр ары. Нахьыбэ-

рэр, ятарихъ зэрашІэрэр. Лъэшэу сегъэгумэкІы къэзэрэщэхэрэм азыныкъо непэ

рэр, яхэгъэгу зэрэрыгушхохэ-

Лъэшэу сегъэгумэкІы къэзэрэщэхэрэм азыныкъо непэ зэрэзэхэкіыжьыхэрэм. Узегупшысэкіэ, ар тхьамыкіэгъошху. Унагъом мэхьанэу иіэр нахь агурыгъэ огъэнымк і нахыжъхэм я Совет хэтхэр ныбжьыкі эхэм щысэ афэхъунхэ алъэкіыщт, ахэм ягъэсэпэтхыдэ анэгъэсыгъэмэ.

текіыхэ хъущтэп. Тіорэр Іофшіэгъэ гъэнэфагьэкІэ къэтыушыхьатыжьын фае. СапэкІэ къэгущыІэгъэ Алейниковым десэгъаштэ хэбзэгъэуцугъэхэр шlокl имыlәу дгъэцэкlэнхэ зэрэфаемкІэ. Сабыйхэм япІун урыгушы усыныжыны узэхэк ыжыны шыт лъэныкъоп, ахэм тыгуи тпси ахэтлъхьан фае. Сэ сишІошІыкіэ, ны-тыхэм кіэлэціыкіу психологием фэгъэхьыгъэу икъу фэдизэу шІэныгъэ яІэп. АщкІэ ахэм ІэпыІэгъу ягъэгъотыгъэн фае. Ащ тетэу мыхъумэ, Іофыр кІэкІыщтэп. Хэбзэгъэуцугъэр нахьыжъхэм зэрагъэцакІэрэр ныбжьык Іэхэм янэрылъэгъун фае. Непэ ны-тыхэр зыщешъохэрэ унагъохэр нахьыбэ мэхъух, ахэм ащапіурэ кіэлэціыкІухэм хабзэм ынаІэ атыригьэтын фае.

тэрэзэу тызекІо зыхъукІэ, тэры

анахь щысэ шъхьаІэ хъурэр

ныбжьыкіэхэмкіэ. Еджапіэм,

полицием ны-тыхэр хэмытхэу

ашІэн алъэкІыщтыр бэп. Ау

зэкІэ зэкъотхэмэ, Іофыр зы

— Непэ республикэм игъо-

гухэм атехъухьэрэ хъугъэ-шlа-

гъэхэм сабыйхэм шъобж ха-

хэу е хэкІуадэхэу бэрэ къыхэ-

кІы. Ащ лъэшэу сегъэгумэкІы.

Непэ тюрэмрэ тшіэрэмрэ зэ-

чыпіэ икіын ылъэкіыщт.

ЧЫНАЗЫР Январ:

ЕХЪУЛІЭ Пщымаф:

Сэ сишІошІыкІэ, сабыйхэм япіункіэ анахь мэхьанэ зиІэр ІофшІэным фэгъэсэгъэнхэр ары. КІэлэцІыкІу пэпчъ пшъэрылъ иІэу ар зэригъэцэкІэщтым пылъын фае. КІэлэцІыкІу Іыгъыпіэхэм ыкіи еджапіэхэм ныбжыкІэхэр ІофшІэным фэгъэсэгъэнхэм нахь анаІэ щытетымэ, ишІуагьэ къэкІощт. ЯцІыкІугъом чІыгум фэщагъэхэу, къэзыуцухьэхэрэ дунаим хэшысэкіэ, ар тхьамыкіэгьошху. Унагъом мэхьанэу иІэр нахь агурыгъэІогъэнымкІэ нахьыжъхэм я Совет хэтхэр ныбжьыкІэхэм шысэ афэхъчнхэ алъэкІыщт, ахэм ягъэсэпэтхыдэ анэгъэсыгъэмэ. Виктор УСОЛЬЦЕВ: — Непэ хэта тикІалэхэр зыпіухэрэр? Къэлэ щыіакіэр пштэмэ, ахэр бэу зэтет унэ-

зэрэзэхэкІыжьыхэрэм. Узегуп-

хэм ахэт клеткэхэм арысых. Щагухэм джэгупІэ тэрэзхэр адэтхэп. БлэкІыгъэ илъэсхэм щагухэм язэтегьэпсыхьан, ахэм кІэлэцІыкІу джэгупІэхэр адэтынхэм хабзэми ны-тыхэми нахь анаІэ тетыщтыгь. АщкІэ чІыпІэ хэбзэ къулыкъухэм яІофшІэн агъэлъэшын фае.

ЕМЫЖ Нурбый:

— Сабыим ипТун анахь мэхьанэ зиІэхэм ащыщ. Чыристан дини быслъымэн дини къыдалъытэ ныбжьыкІэхэм тхьэдехнеступ уев еспынускащовы. Сыдрэ еджапіи хэтрэ кіэлэегъаджи Тхьэ ІэпыІэгъу щымы-Ізу піуныгъэр зэхащэн алъэкіыщтэп. Ары зыкіасіорэр кіэлэегъаджэхэм нахьыбэрэ таlукlэн, ныбжык Іэхэм тахэхьан фаеу.

Зы сабый щэхъу зыщамыпіурэ унагьом піуныгьэ тэрэз илъын ылъэкІыщтэп. Сабыир ащ щагъэуташьо. Шъыпкъэ, сабыибэ зыщапІурэ унагъом дэгьоу псэунымкІэ иамал нахь макІ. Ау сабыйхэр нахь хьалэлхэу, шіушіэным фэщагъэхэу ахэм ащыпіугьошіух.

Сабыир гъэкІодыжьыгъэныр, ар къэмыгъэхъугъэныр жъалымыгъэшху. Сыд фэдэ ушъхьагъуи сабыир къэмыгъэхъуныр къыгъэшъыпкъэжьырэп. Зисабый зыгъэкІодыжьыгъэр е ар зыбгынэжьыгъэр Тхьэм ыгъэ-

БЖЪЭДЫГЪУ Индрыс:

— НыбжьыкІэхэм япіункіэ физкультурэм ыкІи спортым мэхьанэшхо зэриІэм щэч хэлъэп. Къалэу Мыекъуапи нэмыкі псэупіэхэми мы аужырэ уахътэм стадионхэр, спорт комплексхэр, зыщесыхэрэ бассейнхэр ащагъэпсыгъэх. Мыекъуапэ игупчэ физкультурэм ыкІи дзюдом я Институт ипсэолъакІзу щагъэпсырэм фэдэ Урысыем джыри итэп. Спорт комплексхэр кІэлэцІыкІухэмкІэ Іэрыфэгъухэу, ныбжьыкІэ пэпчъ ащ кІон, ипсауныгъэ щигъэпытэн ылъэкІынэу амал щы-Іэн фае.

Михаил ЗАЙЦЕВ:

— Сэ сишІошІыкІэ, еджапІэхэм тарихъыр дэеу ащарагъашІэ. Зихэгьэгу шІу зыльэгьурэ ныбжыкІэхэр пІугьэнхэмкІэ ащ мэхьанэшхо иІ. Хэбзэгъэуцугъэу «Сабыим ифитыныгъэхэр къзухъумэгьэнхэмкІз хэушъхьафыкІыгъэ Іофтхьабзэхэр» зыфиюорэр тиреспубликэ зэрэщаштагъэр игъо шъыпкъэу сэлъытэ. Ащ ишІуагъэ къызэрэкІуагъэм щэч хэлъэп. Хэбзэгъэуцугъэу республикэми зэрэ Урысыйи щаштэхэрэр шІокІ имыІзу гъзцэкІзгъзнхэ фае. Ащ мехенэшхо иІ ныбжыкІэхэм япіункіэ.

Василий ГОЛОВИНОВ:

– Непэ республикэм игъэцэкІэкІо органхэм сабыеу къэхъурэр нахьыбэ хъунымкІэ ашІэрэр макІэп. Ау сыхьати 9-рэ ІофшІапІэм щыІэрэ бзылъфыгъэм унагьом піуныгьэ Іофэу ильыр икъу фэдизэу зэшІуихын ылъэкіыштэп. Ащ Іоф зэришіэрэ уахътэр гъэмэкІагъэмэ, нахь тэрэзэу сэ сеплъы.

БЭДЖЭНЭ Мурат:

— Сэ сишІошІыкІэ, унагъо пэпчъ, лъэпкъ пэпчъ ежь илъ шэн-хабзэхэр піуныгьэмкіэ икъу фэдизэу ыгъэфедэнхэ фае. АхэмкІэ зэфэдэхэр лъэпкъ пстэуми ахэбгьотэщт. Урысми, къэзэкъми, ермэлми, адыгэми сабыйхэм япІункІэ зэфэдэ шэнхэр ахэльых. Республикэм унэгьо творчествэм ифестивальхэр щызэхащэхэмэ, ишІуагьэ къэкІощт. Ащ унагъом имэхьанэ къыІэтыщт, ныбжьыкІэхэр лъэпкъ культурэм фищэщтых.

Непэ экономикэм ылъэныкъокІэ къиныгъо гъэнэфагъэхэр хэгъэгум зэрилъыр хэткІи нафэ. Унагъо пэпчъ ны-тэу исым Іофшіэныр чіинэным тещыныхьэ. Ащ къыхэкІэу сабыйхэм уахътэу атыригъэкІуадэрэм къыщэкІэ. Ау а зэпстэуми гъунэ яІэщт, щыІакІэр нахьышІу хъущт.

ЛІЫІУЖЪУ Мыхъутар:

— ГущыІэжъ щыІ «Дышуэм хэс нахьи. жъы зыбгъодэс» ыІоу. Унагъоу жъы зэрысым піуныгьэр нэмыкізу, нахь дэгьоу щызэхэщагьэ мэхъу. Дунаим. обществэм зэкІэри шызэпхыгъ. Непэ нахыжъхэр тхьаусыхэхэу, бэрэ къаlоу зэхэпхыщт уасэхэр зэрэинхэм, лэжьапкіэр зэрэмакіэм, социальнэ Іофыгъошхохэр зэрэщыІэхэм яхьылІагьэу. А зэпстэури кІэлэцІыкІухэм алъэгъу ыкІи зэхахы. Хэгьэгум жъыгьор щагьэльапlэу, ар амыгъэціыкіоу щыщыты зыхъчкІэ, ныбжыкІэхэмкІэ ар щысэ дэгъу мэхъу. Ар патриотическэ ыкІи нравственнэ пІуныгъэм лъапсэ фэхъу.

Къајуагъэхэр къэзытхыжьыгъэр СИХЪУ Гощнагъу.

Сабыир гъэкіодыжьыгъэныр, ар къэмыгъэхъугъэныр жъалымыгъэшху. Сыд фэдэ ушъхьагъуи сабыир къэмыгъэхъуныр къыгъэшъыпкъэжьырэп. Зисабый зыгъэк одыжьыгъэр е ар зыбгынэжьыгъэр Тхьэм ыгъэкощтэп. •••••••••••

сторы от территеры от террите

1957-рэ илъэсым Адыгэ кІэлэегъэджэ училищыр, ащ ыуж ГИТИС-р къыухыгъэх. Театрэм иартисткэу зызэригьэсагьэм рыгушхозэ, ІофшІэныр Краснодар щыригьэжьагь. Спектакли 5-мэ рольхэр къащишІыгъэх. Илъэситфым къыкіоці исэнэхьат ишъэфхэр нахьышІоу зэригъэшІагъэх. 1964-рэ илъэсым Мыекъуапэ къызегъэзэжьым унагъо исыгъ. Ишъхьэгъусэу Айтэчыкъо Мыхьамоди Москва щеджагъ, артистыгъ. Композиторэу Бысыдж Мурат актер унагьом ехьылІэгьэ тхылъэу къыдигъэкІыгъэм зэшъхьэгъусэхэм ящыІэныгъэ театрэм зэрэщагъэкІуагъэр къыщеІуатэ.

«Шъутщыгъупшэрэп, шІу шъутэлъэгъу»

Жэнэ Нэфсэт музыкальнэ поэтическэ къэтынэу Къэралыгъо телерадиокомпаниеу «Адыгеим» щызэхищагъэм джары зэреджагъэр. Пэрэныкъо Мурат, КІубэ Щэбан, КъумпІыл Къадырбэч, Нэхэе Руслъан, Жэнэ Къырымыз, ЯхъулІэ Сэфэр, Бэгъ Нурбый, нэмыкІхэм афэгьэхьыгьэ къэтынхэр гьэшlэгьоныгъэх. УсакІо пэпчъ гущыІэ щэчыгъэ фабэкІэ къытегущыІэщтыгъ.

— Адыгеим итхакІохэр дэгьоу сш Іэщтыгъэх, ащыщхэр синыбджэгьугьэх. Дунаим ехыжьыгьэхэм яш/ушІагьэ гьэльэпІэгьэнымкІэ ащ фэдэ къэтынхэр тишык Іагъэхэу слъытэщтыгьэ. Сащытхъузэ, непэрэ ныбжык Іэхэм щысэтехып Іэу язгьэльэгьу*хэ сшІоигъуагъ,* — elo Нэфсэт.

Артисткэ ціэрыю Жэнэ Нэфсэт зэрилъытэрэмкІэ, лъэпкъыр зэзыпхэу, зы унэгьо пытэ зышІырэр бзэр ары. Ащ Іоф фэзышІэрэ усакІохэм яорэдхэр концертхэм ащэІух. Жэнэ Къырымызэ игущы-Іэмэ атехыгъэ орэдэу «Синанэр» дунаим щашІэ, адыгэу ІэкІыб хэгъэгухэм арысхэм къаlo. Бэрэтэрэ Хьамидэ ытхыгъэхэу «Бжыхьэ шІульэгьур», «Ситхьаркьо фыжьыр», ЯхъулІэ Сэфэр икъэлэмыпэ къычІэкІыгъэ «Гупшысэр» сыдым ымыуа-

Нэхэе Руслъан «Умытыгъэу тыгъэу укъепсына» зыфиlорэ гущы-Іэхэм гупшысэу ахилъхьагъэм тхылъышхо ептхылІэн плъэкІыщт. Бэрэтэрэ Хьабидэт къыІотагьэхэу Бэгь Нурбый зэригъэфэгъэ усэхэм уяджэ зыхъукіэ, щыіэныгъэм икіэрыкіэу ухэплъэн фаеу уахътэ къыокlу. Убзэ чІэунэныри, уилъэпкъ пшІокІодыныри зэфэдэхэу Н. Жанэм ылъытэзэ, лъэпкъ шІэжьым уфещэ.

ОрэдыІо ухъуным фэшІ

Фольклорым ибаиныгъэ бэрэ тытегущыІэ. Ащ къыхэпхызэ ижъырэ

Урысыем изаслуженнэ артисткэу, Адыгеим инароднэ артисткэу Жэнэ Нэфсэт льэпкь искусствэр ищыІэныгъ. Сэнэхьатэу къыхихыгъэм къытегущы!э зыхъукіэ, ціыф гъэшіэгъонмэ аціэхэр къыреlox. Яшіушіагъэ КЪЫХИГЪЭЩЫЗЭ, ЗЭЩИХЪОХЭРЭП, зэпигъэуцухэрэп. ЦІыфыр цІыф шъыпкъэ зышіырэр гукіэ елъэгъу, псэ зыпыт гущы Тэхэм тамэ ареты. Щытхъу лыем зыдыримыгъэхьыхэу изэгъэпшэнхэм уагъэгъуазэ.

Ліэужхэр зэзыпхырэ НэфСэт

орэдхэр къэпіонхэ плъэкіыщт. Лъэхъанэу узыхэтым фэгъэхьыгъэ лІэшІэгъухэр зэзыпхырэ усэхэм арылъ орэдхэр къэпіонхэм фэші тхакіохэмрэ композиторхэмрэ гъусэныгъэу зэдашІырэм имэхьанэ Жэнэ Нэфсэт къытегущыІэ.

Нэчэрэзые фэгьэхьыгьэ орэдэу Бэгь Нурбыйрэ Гъонэжьыкъо Аскэррэ зэдаусыгъэр Н. Жанэм къеlo. Пшызэ псыубытыпІэр ашІынэу зыфежьэхэм, адыгэ къуаджэу агъэкощыгъэр 10-м нахьыб. Нэчэрэзые тысыпізу иіагьэр къызэрибгынагъэм, цІыфхэм агу ихъыкІыгъэм трагедиеу хэлъыр орэдым къыреІотыкІы. Мэкъэ лъэшкІэ, гупшысэ куушхо къызыпкъырыкІырэ гущыІэхэмкІэ зэгъэфэгъэ орэдым едэlугьошlоп. Шъхьацышъор къегъэтэджы, мэзхэр, псыхъожъыехэр, сэпэлъэ урамхэр нэгум къыкІегъэуцох.

— Орэдым тамэ езытырэр нэбгырищ,— къејуатэ Жэнэ Нэфсэт. УсакІор, композиторыр, орэдыІор. Ахэр зэрэзэгуры юхэрэм ельытыгьэу искусствэм хэхьоныгьэхэр фашІы. УсэкІо дэгъухэм, композитор цІэрыІохэм Іоф адэсшІэнэу синасып къыхьыгъ.

Спектаклэхэу «Ревизорым», «Гуащэм инысэ гъэшІуагъэм», сэмэркъэу зыхэль телекъэтынхэм, нэмыкІхэм Н. Жанэр зэрахэлажьэрэм улъыплъэмэ, артисткэм исэнаущыгъэ псынкІэу къыхэогъэщы. Ролэу къышІыхэрэм гукІэ уахищэн ылъэкІыщтыгъ. КІыкІ Хьис,

Зэгъэпшэнхэр

Мыекъуапэ, Кощхьаблэ, фэшъхьафхэм ащыкІогьэ пчыхьэзэхахьэхэм, мэфэкІхэм Нэфсэт ахэлажьэу бэрэ тэлъэгъу. ЕтІани лъэшэу тшІотьэшІэгьоныр орэдыІохэм яконцертхэр зэрэблимыгъэкІыхэрэр ары. Нэхэе Тэмарэ, Кушъэкъо Симэ, Нэфышъэ Чэримэ, Дзыбэ Мыхьамэт, Апэнэсэ Астемыр, ансамблэу «Ислъамыем», нэмыкІхэм япчыхьэзэхахьэхэм Нэфсэт игуапэу яплъыгъ. ЛІзужхэр зэзыпхырэ артистхэм, искусствэм и юфыш Іэхэм ныбджэгъуныгъэ адыриІ. Зыгорэхэр ари-Іожьын, яушъыи шІоигъоу уахътэ къекІумэ, хэщэтыкІы, игупшысэхэр уахътэм репхых. ЩыІэныгъэм зэхъокІыныгъэу фэхъурэр орэдхэмкІэ, спектаклэхэмкІэ цІыфхэм алъызыгъэlэсын зылъэкlырэмэ ащэтхъу, ячІыпІэхэм арытхэу елъытэ.

2014-рэ илъэсыр культурэм и Ильэс. Нэфсэт къызэриІорэмкІэ, тызыщыпсэурэ хэгьэгум культурэм мэхьанэу щыратырэм зыкъызэри-Іэтырэр ащ къегьэлъагьо. Тилъэпкъ искусствэ зэхъокІыныгъэшІоу фэхъурэмэ агъэгушІо. Олимпиадэ джэгунхэу, Паралимпиадэу Шъачэ щыкІуагъэхэм якультурнэ Іофыгъохэм Адыгэ Республикэр щытхъу хэлъэу зэрахэлэжьагьэм егьэгушхо. Ильэсыбэрэ Іоф зыщишІэгьэ Лъэпкъ театрэ Іупэм зыіухьэкіэ, нэгушіоу пчъэр къыlуехы, нэрылъэгъу Іэпыlэгъухэм яплъызэ, артистхэр зыхэлэжьэгъэ спектаклэхэр къэзыloтэрэ сурэтхэм игупшысэхэр зэлъаштэ, ищыІэныгьэ фызэпльэкІыжьы...

Мурэтэ Чэпай, Пэрэныкьо Чэтиб, Уджыхъу Марыет, Зыхьэхэу Заурбыйрэ Мэлайчэтрэ, нэмыкІхэу Іоф зыдишІэгьэ артистхэм Нэфсэт къатегущы эзэ, Лъэпкъ театрэм щытхъоу къыфахьыгъэр къыхегъэщы. НыбжьыкІэхэм щысэ зэрафэхъугъэхэм тэ тынаlэ тетэдзэ.

Тигъэзетеджэмэ, артисткэ цІэрыюм итворчествэ зыгъэлъапіэрэмэ аціэкіэ Жэнэ Нэфсэт имэфэкі мафэ пае тыфэгушІо. Инасып зыдилъэгъужьэу бэгъашІэ хъунэу Тхьэм тыфельэІу. Опсэу, Нэфсэт!

САХЬИДЭКЪО Нурбый.

ПЭРЭНЫКЪО Роз

ум иорэдыly

Жэнэ Нэфсэт фэгъэхьыгъ

Тихэку уригъэшІуабз, Адыгэ шыккыр уихабз, Чэфыгьо мафэхэм уаіэты, Орэдкіэ а мафэхэр оіуатэ.

Шэн дахэм цІыфхэр хэбгъадэу Шэн Іаер ябгъэуджэгъоу, Роль зэфэшъхьафхэр къэпшыгъэх, Щытхъуби къыуапэсыгъ.

Тыпфэгушю, Нэфсэт, тыпфэгушю, Уиюфыгьо къыпфихьыгьэ гьэхъагьэм

Хъяр чэфыгъор хизыбзэу Умакъэ одыджын жъынчэу, — Огум бзыу ціыкіоу щэхьарзэ, ПсынэкІэчьыпсэу мэчьабзэ.

Хъупхъагъэр къыпфегъэшъуашэ, Насыпыр шъуашэу къыпщельэ.

Адыгэ Республикэм и Закон

Унапкіэмрэ коммунальнэ фэіо-фашіэхэмрэ апае компенсациехэр Адыгэ Республикэм щыпсэурэ цІыф куп гъэнэфагъэмэ аlэкlэгъэхьэгъэнымкlэ чІыпlэ зыгъэlорышlэжьыным икъулыкъухэм Адыгэ Республикэм икъэралыгъо полномочие заулэ афэгъэзэгъэным ехьыліагъ

Адыгэ Республикэм и Къэралыгьо Совет — Хасэм 2014-рэ илъэсым гъэтхапэм и 12-м ыштагъ

Урысые Федерацием и Бюджет кодекс, 2003-рэ илъэсым чъэпыогъум и 6-м аштэгъэ Федеральнэ законэу N 131-р дыныжеішыдоІєтык епінІР» уетэтык Урысые Федерацием зэрэщызэхэщагъэм ехьылlагъ» зыфиlорэм, джащ фэдэу нэмыкІ федеральнэ законхэмрэ Адыгэ Республикэм изаконхэмрэ адиштэу мы Законымкіэ агъэзекіох унапкіэмрэ коммунальнэ фэlo-фашlэхэмрэ апае компенсациехэр Адыгэ Республикэм щыпсэурэ цыф күп гъэнэфагъэмэ аlэкlэгъэхьэгъэнымкіэ чіыпіэ зыгъэіорышіэжьыным икъулыкъухэм Адыгэ Республикэм икъэралыгьо полномочие заулэ зэрафагьазэрэм епхыгъэ зэфыщытыкІэхэр.

А 1-рэ статьяр. Унапкіэмрэ коммунальнэ фэlo-фашіэхэмрэ апае компенсациехэр Адыгэ Республикэм щыпсэурэ ціыф куп гъэнэфагъэмэ аіэкіэгъэхьэгъэнымкіэ чіыпіэ зыгъэіорышіэжьыным икъулыкъухэм Адыгэ Республикэм икъэралыгъо полномочие заулэ афэгъэзэгъэным ехьыліагъ

Унапкіэмрэ коммунальнэ фэіо-фашіэхэмрэ апае компенсациехэр муниципальнэ учреждениехэм яІофышІэхэу Адыгэ Республикэм и Законэу 2004-рэ илъэсым тыгъэгъазэм и 30-м аштагъэу N 276-р зытетэу «УнапкІэмрэ коммунальнэ фэloфашІэхэмрэ апае компенсациехэр Адыгэ Республикэм щыпсэурэ цІыф куп заулэмэ зэраlэкlагьахьэрэм ехьылlагь» зыфиlорэм иа 1-рэ статья иа 1-рэ, иа 1¹-рэ Іахьхэм зигугъу къашіыхэрэм аіэкіэгьэхьэгьэнымкіэ мыщ фэдэ муниципальнэ образованиехэм:

- 1) муниципальнэ гъэпсыкІэ зиІэ «Къалэу Мыекъуапэ»;
- 2) муниципальнэ гьэпсыкІэ зиІэ «Адыгэкъалэ»;
- 3) муниципальнэ гъэпсыкІэ зиІэ «Джэджэ районым»:
- 4) муниципальнэ гъэпсыкІэ зиІэ «Кощхьэблэ районым»:
- 5) муниципальнэ гъэпсыкІэ зиІэ «Красногвардейскэ районым»;
- 6) муниципальнэ гъэпсыкІэ зиІэ «Мые-
- къопэ районым»; 7) муниципальнэ гъэпсыкІэ зиІэ «Тэхъу-
- тэмыкъое районым»; 8) муниципальнэ гъэпсыкІэ зиІэ «Теуцожь районым»:
- 9) муниципальнэ гъэпсыкІэ зиІэ «Шэу--иажеІшидоІсьтив енпину «минойва нежд нымкІэ якъулыкъухэм 2014-рэ илъэсым щылэ мазэм и 1-м къыщегъэжьагъэу Адыгэ Республикэм икъэралыгъо полномочие заулэ афэгъэзэгъэнэу.
- Я 2-рэ статьяр. Чіыпіэ зыгьэюрышіэжьынымкіэ къулыкъухэм къэралыгъо полномочиехэр зэрафагъэзэрэ піалъэр

Чыпіэ зыгъэІорышіэжьынымкіэ къулыкъухэм къэралыгъо полномочиехэр пІэлъэ кіыхьэкіэ агъэцэкіэнэу афагъазэ.

- Я 3-рэ статьяр. Чіыпіэ зыгьэюрышіэжьынымкіэ къулыкъухэм афагъэзэгъэ къэралыгъо полномочиехэм ягъэцэкіэн пэјухьэрэ мылъкур къыздикіырэр
- 1. Чыпіэ зыгьэюрышіэжьынымкіэ къулыкъухэм афагъэзэгъэ къэралыгъо полномочиехэм ягьэцэкІэн пэІухьэрэ мылъкур

піальэмкіэ Адыгэ Республикэм иреспубликэ Іофыгьохэмкіэ къэбархэр къызіэкіагьэбюджет исубвенциехэу чІыпІэ бюджетхэм афатіупщыхэрэм къахэкіы.

2. Къэралыгъо полномочиехэр агъэцэкІэнхэм пае Адыгэ Республикэм иреспубликэ бюджет исубвенциехэу чІыпІэ бюджетхэм афатІупщыщтыр зыфэдизыр мы Законым игуадзэ къыщыдэлъытэгъэ шапхъэхэм адиштэу агъэнафэ.

Я 4-рэ статьяр. Чіыпіэ зыгъэіорышіэжьынымкіэ къулыкъухэм къэралыгъо полномочиехэр агъэцакіэхэ зыхъукіэ фитыныгъзу ыкІи пшъэрылъзу яІэхэр

- 1. Чыпіэ зыгьэюрышіэжынымкіэ къулыкъухэм къэралыгъо полномочиехэр агъэцакІэхэ зыхъукІэ фитыныгъэ яІ:
- 1) муниципальнэ образованием иустав къыщыдэлъытэгъэ лъэхъанхэм къэралыгьо полномочиехэу къафагьэзагьэхэр агъэцэкІэнхэм пае ежьхэм нэмыкІ мылъкоу яІэри къызфагьэфедэнэу;
- 2) къэралыгьо полномочиехэм ягьэцэкІэн епхыгъэ ІофшІэныр нахьышІоу зэхэщэгъэнымкІэ предложениехэр Адыгэ Республикэм икъэралыгъо хабзэ икъулыкъухэм аlэкlагъэхьанхэу;
- 3) къэралыгьо полномочиехэр агьэцакІэхэзэ хэукъоныгъэу ашІыгъэхэр дэгъэзыжьыгьэнхэмкІэ Адыгэ Республикэм икъэралыгъо хабзэ иуполномоченнэ къулыкъухэм унашъоу ашІыгьэхэмкІэ хьыкумым шытхьаусыхэнхэу.
- 2. ЧІыпіэ зыгъэІорышіэжьынымкіэ къулыкъухэм къэралыгъо полномочиехэр агъэцакІэхэ зыхъукІэ япшъэрылъ:
- 1) федеральнэ хэбзэгьэуцугьэмрэ Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэрэ адиштэу къэралыгъо полномочиехэр агъэцэкІэнхэу, чІыпІэ зыгъэІорышІэжьынымкІэ къулыкъухэм яІофышІэхэу къэралыгъо полномочиехэр зэрагъэцакіэхэрэмкіэ пшъэдэкіыжь зыхьыштхэр агъэнэфэнэу:
- 2) къэралыгъо полномочиехэм ягъэцэкІэн пае мылъкоу къыхагъэкІыгъэр зыфытегьэпсыхьэгьэ гухэльхэмкІэ къызфагьэ-
- 3) къэралыгъо полномочиехэр агъэцакІэхэзэ хэукъоныгъэу ашІыгъэхэр дэгъэзыжьыгъэнхэмкІэ Адыгэ Республикэм икъэралыгьо хабзэ иуполномоченнэ къулыкъухэм унашъоу ашІыгъэхэр агъэцэкІэнхэу;
- 4) Адыгэ Республикэм икъэралыгьо хабзэ икъулыкъухэр къызыкІэлъэІухэкІэ, къэралыгъо полномочиехэр зэрагъэцакІэрэм, джащ фэдэу а гухэлъхэм апае къыхагъэкІыгъэ мылъкур зэрагъэфедэрэм афэгъэхьыгъэ документхэмрэ къэбархэмрэ alэкlагъэхьанхэv.
- Я 5-рэ статьяр. Чіыпіэ зыгьэюрышіэжьынымкіэ къулыкъухэм къэралыгъо полномочиехэр агъэцакіэхэ зыхъукіэ Адыгэ Республикэм икъэралыгъо хабзэ икъулыкъухэм фитыныгъэу ыкlи пшъэрылъэу яІэхэр
- 1. Чыпіэ зыгьэюрышіэжынымкіэ къулыкъухэм къэралыгьо полномочиехэр агьэцакІэхэ зыхъукІэ Адыгэ Республикэм икъэралыгьо хабзэ икъулыкъухэм фитыныгъэ яІ:
- 1) чІыпіэ зыгъэіорышіэжьынымкіэ къулыкъухэм къэралыгъо полномочиехэр зэрагьэцакІэхэрэм, джащ фэдэу а гухэлъхэм зичэзыу финанс илъэсымкІэ ыкІи план апае мылъкур зэрагъэфедэрэм япхыгъэ альнэ хэхъоныгъэмкІэ Адыгэ Республи-

хьанхэу;

- 2) чіыпіэ зыгъэюрышіэжьынымкіэ къулыкъухэм къэралыгъо полномочиехэр правовой актхэр къыдагъэкІынхэу;
- 3) чІыпіэ зыгъэіорышіэжьынымкіэ къулыкъухэм къэралыгъо полномочиехэр зэрагъэцакіэхэрэм яюфыгъохэмкіэ шэпхъэ правовой актхэр зэраукъуагъэхэр дэгъэзыжьыгъэным ехьылІэгьэ унашъохэр аштэнхэу
- 2. Чыпіэ зыгьэюрыші эжьынымкі экъулыкъухэм къэралыгъо полномочиехэр агъэцакІэхэ зыхъукІэ Адыгэ Республикэм икъэралыгьо хабзэ икъулыкъухэм япшъэрылъ:
- 1) Адыгэ Республикэм изаконэу зичэзыу финанс илъэсымкІэ ыкІи план пальэмка Адыгэ Республикэм иреспубликэ бюджет ехьылІагьэм къэралыгьо полномочиехэм ягъэцэкІэн пае субвенциехэу чІыпІэ бюджетхэм афагъэкІощтхэр илъэс къэс къыщыдалъытэнхэу;
- 2) къэралыгъо полномочиехэр агъэцэкІэнхэм пае яшыкІэгъэ мылъкур чІыпІэ зыгъэ орыш і эжьынымкі экъулыкъухэм аратынэу;
- 3) чыпіэ зыгьэюрыші жынымкіэ къулыкъухэм къэралыгъо полномочиехэр зэрагьэцакіэрэм, джащ фэдэу а гухэльхэм апае мылъкур зэрагъэфедэрэм гъунэ алъафынэу:
- 4) къэралыгъо полномочиехэм ягъэцэкІэн епхыгьэ ІофыгьохэмкІэ чІыпІэ зыгьэІонешехех мехучаничей вышем захашенметодикэ ІэпыІэгъу арагъэгъотынэу.
- Я 6-рэ статьяр. Чіыпіэ зыгъэіорышіэжьынымкіэ къулыкъухэм къафагъэзэгъэ къэралыгъо полномочиехэр зэрагъэцакіэхэрэмкіэ отчетхэр зэра-Іэкіагъэхьэрэ шіыкіэр
- 1. Чыпіэ зыгьэюрыші эжьынымкі экъулыкъухэм къэралыгьо полномочиехэу къафагъэзагъэхэр зэрагъэцакІэрэм ехьылІэгъэ отчетхэр Іофшіэнымкіэ ыкіи социальнэ хэхъоныгъэмкІэ Адыгэ Республикэм икъэралыгьо хабзэ игьэцэкІэкІо къулыкъу мазэ къэс ІэкІагьахьэх отчет къызыфашІырэ мазэм ыпэрэ мазэм ия 15-рэ мафэ нахь мыгужъоу.
- 2. Чыпіэ зыгьэюрышіэжынымкіэ къулыкъухэм Адыгэ Республикэм икъэралыгъо хабзэ игъэцэкІэкІо къулыкъоу финанс Іо--оІсты мехотыф мехотыф мехотыф рышІэжьынымкІэ къулыкъухэм къэралыгьо полномочиехэр агъэцэкІэнхэм пае мылъкоу къафатІупщыгъэр зэрагъэфедэрэм ехьылІэгьэ отчетхэр квартал, ильэс къэс ІэкІагьахьэх отчет къызыфашІырэ мазэм ыпэрэ мазэм ия 15-рэ мафэ нахь мыгу-
- Я 7-рэ статьяр. Къэралыгъо полномочиехэу къафагъэзагъэхэр зэрагъэцакіэрэм Адыгэ Республикэм икъэралыгъо хабзэ икъулыкъухэм гъунэ зэрэлъафырэ шіыкіэр
- 1. Къэралыгъо полномочиехэу чІыпІэ зыгъэ орыш і эжьынымкі э къулыкъухэм къафагъэзагъэхэр зэрагъэцакІэрэм гъунэ лъызыфыхэрэр ІофшІэнымкІэ ыкІи соци-

- кэм икъэралыгьо хабзэ игьэцэкІэкІо къулыкъу, Адыгэ Республикэм икъэралыгъо хабзэ игъэцэкІэкІо къулыкъоу финансхэм яІофыгьохэм афэгьэзагьэр, джащ фэдэу Адыгэ Республикэм и УплъэкІу-лъытэкІо папатэ ары.
- 2. Къэралыгъо полномочиехэр зэрагъэцакіэхэрэм гъунэ лъафы:
- 1) къэралыгъо полномочиехэм ягъэцэкіэнкіэ чіыпіэ зыгьэіорышіэжьынымкіэ къулыкъухэм яюфшіэн зэрэзэхащэрэр ауплъэкІузэ;
- 2) къэралыгьо полномочиехэр зэрагъэцакІэхэрэмкІэ къэбархэр, документхэр, къэралыгъо полномочиехэм ягъэцэкІэн епхыгьэ ІофыгьохэмкІэ аштэгьэ муниципальнэ шэпхъэ правовой актхэр къаІахыхэзэ;
- 3) чІыпіэ зыгъэІорышіэжьынымкіэ къулыкъухэм къэралыгъо полномочиехэр зэрагьэцакІэрэм ехьылІэгьэ отчетэу къашІыхэрэм ядэІухэзэ.
- Я 8-рэ статьяр. Чіыпіэ зыгъэюрышіэжьынымкіэ къулыкъухэм къафагъэзэгъэ къэралыгъо полномочиехэр зэрагъэтіылъыжьырэ шіыкіэр
- 1. Чыпіэ зыгьэюрышіэжынымкіэ къулыкъухэм къафагъэзэгъэ къэралыгъо полномочиехэр агъэтІылъыжьых:
- 1) федеральнэ законэу е Адыгэ Республикэм изаконэу къэралыгъо полномочиехэр агъэцэкІэнхэ амылъэкІыжьынэу къызыщыдэлъытагъэм кlyaчlэ иlэ зыхъукІэ:
- 2) чІыпіэ зыгьэІорышіэжьынымкіэ къулыкъухэм къэралыгьо полномочиехэр агьэцакІэзэ, федеральнэ хэбзэгъэуцугъэмрэ Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэрэ заукъокІэ:
- 3) чыпіэ зыгьэюрышіэжьынымкіэ къулыкъухэм къэралыгъо полномочиехэр агъэцэкІэнхэм пае мылъкоу къафатІупщыгьэр зыфытемыгьэпсыхьэгьэ гухэльхэмкіэ загъэфедэкіэ;
- 4) чІыпІэ зыгьэІорышІэжьынымкІэ къулыкъухэм зэришык агъэм лъык ахьэу къэралыгьо полномочиехэр амыгьэцакІэхэу е амыгъэцэкlахэхэу къызыхагъэщыкlэ;
- 5) чІыпіэ зыгьэІорышіэжьынымкіэ къулыкъухэм къэралыгъо полномочиехэр агъэцэкІэнхэр къемыкІужьы зыхъукІэ.
- 2. Адыгэ Республикэм изаконкІэ чІыпІэ зыгъэ орыш і эжьынымкі экъулыкъухэм къэралыгьо полномочиехэр агъэтІылъыжьых.
- 3. Къэралыгьо полномочиехэм ягьэцэкіэн пае чіыпіэ зыгъэіорышіэжьынымкІэ къулыкъухэм къаратыгъэгъэ мылъкум къызэрэрагъэгъэзэжьыщт шІыкІэр Адыгэ Республикэм изаконэу чІыпІэ зыгъэІорышІэжьынымкІэ къулыкъухэм къэралыгьо полномочиехэр зэрагьэтІыльыжьыхэрэм ехьыліагъэмкіэ агъэнафэ.

Я 9-рэ статьяр. Мы Законым кіуачіэ иІэ зыхъурэр

Официальнэу къызыхаутырэ мафэм щегъэжьагъэу мы Законым кІуачІэ иІэ

Адыгэ Республикэм и Лышъхьэу ТХЬАКІУЩЫНЭ Аслъан

къ. Мыекъуапэ,

гъэтхапэм и 13, 2014-рэ илъэс

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иунашъу

2014-рэ илъэсым общественнэ Іофшіэнхэр зэрагъэцэкіэщтхэм ехьыліагъ

зытетэу «Общественнэ ІофшІэнхэм ягьэцэкІэн ехьылІэунашъо ешіы:

- 1. Гъэнэфэгъэнхэу:
- 1) 2014-рэ илъэсым общественнэ ІофшІэнхэм ахэлэжьэщт нэбгырэ пчъагъэмрэ ахэм ягъэцэкІэн мылъкоу пэІухьаштымрэ гуадзэу N 1-м диштэу:
- 2) 2014-рэ илъэсым общественнэ ІофшІэн лъэпкъэу агъэцэкІэщтхэр гуадзэу N 2-м диштэу.
- 2. Адыгэ Республикэм щыпсэухэрэм Іофшіапіэхэр къафэзыгьотырэ къэралыгьо къулыкъум и ГъэloрышІапІэ:
- 1) общественнэ ІофшІэнхэм ягьэцэкІэнкІэ зэрэзэ-

Урысые Федерацием и Правительствэ 1997-рэ илъэ- дэлэжьэщтхэм ехьыл/эгьэ зэзэгьыныгьэхэр Адыгэ Рессым бэдзэогъум и 14-м ышІыгъэ унашъоу N 875-р публикэм икъэралыгъо учреждениехэу цІыфхэм ІофшІэпіэ чіыпіэхэр къафэзыгьотыхэрэм зэхэщэн-правовой гъэ Положениер ухэсыгъэным фэгъэхьыгъ» зыфиlорэм лъапсэу яlэм ыкlи мылъку лъэпкъэу къызыфагъэфедиштэу Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет дэрэм емылъытыгъэу организациехэм адашІынхэм ынаІэ тыригъэтынэу;

- 2) Іофшіэн зимыіэхэу общественнэ Іофшіэнхэм ахэлажьэхэрэм ахъщэ ІэпыІэгъу ятыгъэным лъы-
- 3) общественнэ Іофшіэнхэр зэрагьэцэкіэрэ шіыкіэмкІэ ыкІи ахэм ахэлэжьэнхэ зэралъэкІыщтымкІэ ІофшІэн зимыІэхэм игъом макъэ аригъэІунэу;
- 4) Іофшіэнымкі рынкэм изытетрэ Іофшіэн зимыіэ нэбгырэ пчъагъэмрэ мазэ къэс зэригъэшІэнэу, общестненнэ ІофшІэнхэм ахэлэжьэнэ фэе нэбгырэ пчъагъэмрэ ахэм ахэлэжьэн зылъэкlыщт пчъагъэмрэ зэригъэ-
- шІэнэу, общественнэ ІофшІэнхэр зыщызэхащэрэ организациехэм а ІофшІэнхэм ягъэцэкІэн мылъку Іахь къыхалъхьан алъэкІыщтмэ ыгъэунэфынэу.
- 3. ЧІыпіэ зыгъэіорышіэжьынымкіэ къулыкъухэм, организациехэм игъо афэлъэгъугъэнэу общественнэ Іофшіэнхэм ягъэцэкіэн къыхэлэжьэнхэу.
- 4. Мы унашъор зэрагъэцакІэрэм Адыгэ Республикэм щыпсэухэрэм Іофшіапіэхэр къафэзыгъотырэ къэралыгъо къулыкъум и Гъэlорышlaпlэ гъунэ лъифынэу.
- 5. Официальнэу къызыхаутырэ мафэм щегъэжьагъэу мы унашъом кіуачіэ иіэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм и Премьер-министрэу КЪУМПЫЛ Мурат къ. Мыекъуапэ, гъэтхапэм и 17, 2014-рэ илъэс

Адыгэ Республикэм и Закон

Адыгэ Республикэм и Законэу «2014-рэ илъэсымкіэ ыкіи 2015-рэ, 2016-рэ илъэсхэм ячэзыу піалъэкіэ Адыгэ Республикэм иреспубликэ бюджет ехьыліагъ» зыфиіорэм зэхъокіыныгъэхэр фэшіыгъэнхэм фэгъэхьыгъ

Адыгэ Республикэм и Къэралыгьо Совет — Хасэм 2014-рэ ильэсым гъэтхапэм и 12-м ыштагь

А 1-рэ статьяр. Адыгэ Республикэм и Законэу «2014-рэ илъэсымкіэ ыкіи 2015-рэ, 2016-рэ илъэсхэм ячэзыу піалъэкіэ Адыгэ Республикэм иреспубликэ бюджет ехьыліагъ» зыфиіорэм зэхьокіыныгъэхэр фэшіыгъэнхэм фэгъэхьыгъ

Адыгэ Республикэм и Законэу 2013-рэ илъэсым тыгъэгъазэм и 20-м аштагъэу N 252-р зыгетэу «2014-рэ илъэсымкіэ ыкіи 2015-рэ, 2016-рэ илъэсхэм ячэзыу піалъэкіэ Адыгэ Республикэм иреспубликэ бюджет ехьыліагъ» зыфиюрэм (Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэугъоягъэхэр, 2013, N 12) мыщ фэдэ зэхъокіыныгъэхэр фэшіыгъэнхэу:

- 1) а 1-рэ статьям иа 1-рэ Іахь мыщ тетэу къэтыгъэнэу:
- «1. 2014-рэ илъэсымк Адыгэ Республикэм иреспубликэ бюджет мыщ фэдэ гъэпсык Изнау ухэсыгъэнэу:
- 1) пстэумкіи сомэ мин 12131877.4-рэ хьурэ хахьо ащ иіэнэу къырадзэ, ащ хэхьэх сомэ мин 6957193.8-рэ хъурэ хэбзэіахь, мыхэбзэіахь хахьохэр, сомэ мин 5174683.6-у зэкіамыгъэкіожьыщтыр;
- 2) Адыгэ Республикэм иреспубликэ бюджет пстэумки хъарджэу сомэ мин 12475911.0-рэ ышынэу;
- 3) Адыгэ Республикэм иреспубликэ бюджет сомэмин 344033.6-м фыщыкІэнэу.»;
  - 2) я 5-рэ статьяр мыщ тетэу къэтыгьэнэу:
- «Я 5-рэ статьяр. Адыгэ Республикэм иреспубликэ бюджет мылъкоу зыфыщыкіэщтыр игъэкъужьыгъэнымкіэ къэкіуапіэхэр

- 1. Ухэсыгъэнхэу:
- 1) 2014-рэ илъэсым Адыгэ Республикэм иреспубликэ бюджет мылъкоу зыфыщык!эщтыр зэрэрагъэкъужьыщт къэк!уап!эхэр мы Законым игуадзэу N 8-м диштэу;
- 2) 2015-рэ, 2016-рэ илъэсхэм ячэзыу пlалъэ Адыгэ Республикэм иреспубликэ бюджет мылъкоу зыфыщыкlэщтыр зэрэрагъэкъужьыщт къэкlyaпlэхэр мы Законым игуадзэу N 9-м диштэу.
- 2. Адыгэ Республикэм финансхэмкіэ и Министерствэ Адыгэ Республикэм иреспубликэ бюджет исчет бюджет чіыфэр къихьанымкіэ Федеральнэ казначействэм Адыгэ Республикэмкіэ и Гъэіорышіапіз зэзэгъыныгъэ дэзышіыщт уполномоченнэ органэу 2014-рэ илъэсымкіэ гъэнэфэгъэнэу.»;
- 3) я 7-рэ статьям ия 3-рэ Іахь иа 1-рэ пункт хэт пчъагъэу «100000.0»-р пчъагъэу «9605.7»-кІэ зэблэхъугъэнэу;
  - 4) я 9-рэ статьям:
- а) ия 5-рэ laxь иа 1-рэ абзац хэт пчъагъэу «2663424.4-р» пчъагъэу «2746907.4»-кlэ зэблэхъугъэнэу;
- б) я 5-рэ Іахьым я 10-рэ пунктыр хэгъэхъогъэнэу ыкІи ар мыщ тетэу къэтыгъэнэу:
- «10) унапкіэмрэ коммунальнэ фэіо-фашіэхэмрэ апае сомэ мин 83483.0-рэ хъурэ компенсациехэр ціыф заулэмэ ятыгъэнымкіэ къэралыгъо полномочие зырызхэр гъэцэкіэгъэнхэм фэші.»;
- в) я 9-рэ Іахьыр хэгьэхьогьэнэу ыкІи ар мыщ тетэу къэтыгьэнэу:

- «9. 2014-рэ илъэсым Адыгэ Республикэм иреспубликэ бюджет исубсидиехэу сомэ мин 32709.6-рэ хъурэр чІыпІэ бюджетхэм афэгъэкІогъэнэу ыкІи мы Законым игуадзэу N 27-м диштэу а субсидиехэр атегощэгъэнэу ухэсыгъэнэу.»;
- 5) гуадзэу N 4-м мыщ фэдэ сатыр хэгъэхъожьыгъэнэу:

Кодыр	Ыці
866	Адыгэ Республикэм и Гъэlорышlaпlэу финансхэм гъунэ алъызыфырэр

- 6) гуадзэхэу N 1-р, 5-р, 6-р, 7-р, 8-р, 10-р, 12-р, 14-р, 16-р, 22-р, 24-р, 26-р мы Законым игуадзэхэу N 1-м, 2-м, 3-м, 4-м, 5-м, 6-м, 7-м, 8-м, 9-м, 10-м, 11-м, 12-м адиштэу къэтыжьыгъэнхэу;
- 7) гуадзэу N 27-р мы Законым игуадзэу N 13-м диштэу хэгъэхъожьыгъэнэу.
- Я 2-рэ статьяр. Мы Законым кіуачіэ иіэ зыхъурэр
- Официальнэу къызыхаутырэ мафэм щегъэжьагъэу мы Законым кlyaчlэ иlэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм и Ліышъхьэу ТХЬАКІУЩЫНЭ Асльан

къ. Мыекъуапэ, гъэтхапэм и 13, 2014-рэ илъэс N 280

Адыгэ Республикэм и ЛІышъхьэ и Указ

Къэралыгъо фэlo-фашlэу «Мэз фондым ичlыгухэм къахиубытэрэ мэз lахьхэр аукцион зэхамыщэу бэджэндэу ятыгъэныр» зыфиlорэр Адыгэ Республикэм мэзхэмкlэ и Гъэlорышlапlэ ыгъэцэкlэным пае Административнэ регламентыр ухэсыгъэным ехьылlагъ

Урысые Федерацием мэзхэмкlэ и Кодекс ия 83-рэ статья диштэу **унашьо сэшlы**:

- 1. Къэралыгъо фэlo-фашlэу «Мэз фондым ичlыгухэм къахиубытэрэ мэз lахьхэр аукцион зэхамыщэу бэджэндэу ятыгъэныр» зыфиlорэр Адыгэ Республикэм мэзхэмкlэ и Гъэlорышlапlэ ыгъэцэкlэным пае Административнэ регламентыр гуадзэм диштэу ухэсыгъэнэу.
- 2. Официальнэу къызыхаутырэ мафэм щегъэ-жьагъэу мы Указым кlyaчlэ иlэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм и Лышъхьэу ТХЬАКІУЩЫНЭ Аслъан

къ. Мыекъуапэ, гъэтхапэм и 4, 2014-рэ илъэс N 26

Адыгэ Республикэм и ЛІышъхьэ и Указ

Къэралыгъо фэlo-фашlэу «Мэз фондым ичlыгухэм къахиубытэрэ мэз lахьхэр хьатырэу пlалъэ горэкlэ агъэфедэнэу ятыгъэныр» зыфиlорэр Адыгэ Республикэм мэзхэмкlэ и Гъэlорышlапlэ ыгъэцэкlэным пае Административнэ регламентыр ухэсыгъэным ехьылlагъ

Урысые Федерацием мэзхэмкіэ и Кодекс ия 83-рэ статья диштэу **унашъо сэшіы:**

- 1. Къэралыгъо фэlo-фашlэу «Мэз фондым ичlыгухэм къахиубытэрэ мэз lахьхэр хьатырэу пlалъэ горэкlэ агъэфедэнэу ятыгъэныр» зыфиlорэр Адыгэ Республикэм мэзхэмкlэ и Гъэlорышlапlэ ыгъэцэкlэным пае Административнэ регламентыр гуадзэм диштэу ухэсыгъэнэу.
- 2. Официальнэу къызыхаутырэ мафэм щегъэжьагъэу мы Указым кlуачlэ иlэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм и Лышъхьэу ТХЬАКІУЩЫНЭ Аслъан

къ. Мыекъуапэ, гъэтхапэм и 4, 2014-рэ илъэс N 27

Адыгэ Республикэм и Ліышъхьэ и Указ

Къэралыгъо фэlo-фашlэу «Лъыхъун loфшlэнхэр зэрахьанхэм пае аукцион зэхамыщэу мэз фондым ичlыгухэм къахиубытэрэ мэз lахьыр бэджэндэу ятыгъэныр» зыфиlорэр Адыгэ Республикэм мэзхэмкlэ и Гъэlорышlапlэ ыгъэцэкlэным фэшl Административнэ регламентыр ухэсыгъэным ехьылlагъ

Урысые Федерацием мэзхэмкіэ и Кодекс ия 83-рэ статья, 2006-рэ илъэсым тыгъэгъазэм и 4-м аштэгъэ Федеральнэ законэу N 201-р зытетэу «Урысые Федерацием мэзхэмкіэ и Кодекс гъэфедэгъэным ехьыліагъ» зыфиюрэм ия 10.1-рэ статья адиштэу унашъо сэшы:

- 1. Къэралыгъо фэlo-фашlэу «Лъыхъун loфшlэнхэр зэрахьанхэм пае аукцион зэхамыщэу мэз фондым ичlыгухэм къахиубытэрэ мэз lахьыр бэджэндэу ятыгъэныр» зыфиlорэр Адыгэ Республикэм мэзхэмкlэ и Гъэlорышlапlэ ыгъэцэкlэным фэшl Административнэ регламентыр гуадзэм диштэу ухэсыгъэнэу.
- 2. Официальнэу къызыхаутырэ мафэм щегъэжьагъэу мы Указым кlyaчlэ иlэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм и Лышъхьзу ТХЬАКІУЩЫНЭ Аслъан

къ. Мыекъуапэ, гъэтхапэм и 4, 2014-рэ илъэс N 28

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иунашъу

Унапкіэмрэ коммунальнэ фэlo-фашіэхэм атефэрэ уасэмрэ ціыф куп заулэмэ афэлъэгъужьыгъэнымкіэ шіэгъэн фаехэм яхьыліагъ

Адыгэ Республикэм и Законэу 2004-рэ илъэсым тыгъэгъазэм и 30-м аштагъэу N 276-р зытетэу «Адыгэ Республикэм щыпсэурэ цІыф куп заулэмэ унапкІэмрэ коммунальнэ фэІо-фашІэхэм атефэрэ уасэмрэ зэрафалъэгъужьырэм ехьылІагъ» зыфиІорэм диштэу Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет унашъо ешІы:

- 1. Унапкіэмрэ коммунальнэ фэіо-фашіэхэм атефэрэ уасэмрэ ціыф куп заулэмэ зэрафальэгъужьыщт Шіыкіэр гуадзэм диштэу ухэсыгъэнэу.
- 2. Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет 2005-рэ илъэсым щылэ мазэм и 25-м ышІыгъэ унашьоу N 11-р зытетэу «Адыгэ Республикэм щыпсэурэ цІыф куп заулэмэ унапкІзу ыкІи коммунальнэ фэІо-фашІэхэм атефэрэ ахъщэу афалъэгъужьыщтыр зыфэдизым икъэлъытэнкІэ шапхъэу агъэ-

федэщтхэр ухэсыгъэнхэм ехьылlагъ» зыфиlорэм (Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэугъоягъэхэр, 2005, N 1, 9; 2008, N 2; 2010, N 4) зэхъокlыныгъэ фэшlыгъэнэу, гуадзэу N 2-м диштэу икlэрыкlэу гуадзэр къэтыжьыгъэнэу.

- 3. КІуачІэ ямыІэжьэў лъытэгьэнэу:
- 1) Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет 2009-рэ илъэсым шэкlогъум и 12-м ышlыгъэ унашъоу N 219-р зытетэу «Адыгэ Республикэм щыпсэурэ цlыф куп заулэмэ социальнэ Іэпыlэгъу ягъэгъотыгъэнымкІэ Іофыгъо заулэмэ яхьылlагъ» зыфиlорэм (Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэугъоягъэхэр, 2009, N 11);
- 2) Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет 2012-рэ илъэсым щылэ мазэм и 20-м ышІыгъэ унашъоу N 19-р зытетэу «Адыгэ Республикэм щып-

сэурэ цІыф куп заулэмэ унапкІэмрэ коммунальнэ фэІо-фашІэхэм атефэрэ уасэмрэ зэрафальэгъужьырэ ШІыкІэм ехьылІагъ» зыфиІорэм (Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэугъоягъэхэр, 2012, N 1) иа 1-рэ пункт, ия 2-рэ пункт ия 2-рэ подпункт.

4. Официальнэу къызыхаутырэ нэуж мы унашъом кlyaчlэ иlэ мэхъу ыкlи 2014-рэ илъэсым щылэ мазэм и 1-м къыщегъэжьагъэу правэм ылъэныкъокlэ азыфагу илъ хъугъэ зэфыщытыкlэхэм алъэlэсы.

Адыгэ Республикэм и Премьер-министрэ ипшъэрылъхэр зыгъэцакіэу Наталья ШИРОКОВА

къ. Мыекъуапэ, гъэтхапэм и 6, 2014-рэ илъэс

Адыгэ Республикэм и Закон

Социальнэ лъэныкъомкіэ Адыгэ Республикэм изакон заулэмэ зэхъокіыныгъэхэр афэшіыгъэнхэм ехьыліагъ

Адыгэ Республикэм и Къэралыгьо Совет — Хасэм 2014-рэ ильэсым мэзаем и 12-м ыштагь

А 1-рэ статьяр. Адыгэ Республикэм и Законэу «Кіэлэціыкіухэр зыпіунэу зыштагьэхэм мазэ къэс ахъщэу аратыштыр зыфэдизым ыкіи апіунэу аштэгьэ кіэлэціыкіу пчъагъэм елъытыгьэу ащ фэдэ унагьохэм фэгъэкіотэныгьэу афашіыхэрэм яхьыліагъ» зыфиіорэм зэхъокіыныгъэхэр фэшіыгьэнхэм фэгъэхьыгъ

Адыгэ Республикэм и Законэу 1997-рэ илъэсым шэкlогъум и 12-м аштагъэу N 56-р зытетэу «Кlэлэцlыкlухэр зыпlунэу зыштагъэхэм мазэ къэс ахъщэу аратыщтыр зыфэдизым ыкlи апlунэу аштэгъэ кlэлэцlыкlу пчъагъэм елъытыгъэу ащ фэдэ унагъохэм фэгъэкlотэныгъэу афашlыхэрэм яхьылlагъ» зыфиlорэм (Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэ ээхэугъоягъэхэр, 1997, N 11; 2000, N 5; 2001, N 8; 2004, N 10; 2009, N 12; 2010, N 8; 2013, N 7) мыщ фэдэ зэхъокlыныгъэхэр фэшlыгъэнхэу:

1) я 2-рэ статьям иа 1-рэ laxь хэт гущыlэхэу «кlэлэпlум изы оклад фэдиз» зыфиlохэрэр гущыlэхэу «loф зышlэхэрэр рыпсэунхэмкlэ ахъщэ анахь макlэу финанс илъэсэу итым ыпэрэ илъэсым ия ll-рэ квартал

пае Адыгэ Республикэм щагъэнэфагъэм фэдиз» зыфиlохэрэмкlэ зэблэхъугъэнхэу;

2) я 3-рэ статьям ия 3-рэ Іахь хэт гущыІэхэу «кІэлэпІум изы оклад фэдиз» зыфиІохэрэр гущыІэхэу «Іоф зышІэхэрэр рыпсэунхэмкІэ ахъщэ анахь макІэу финанс илъэсэу итым ыпэрэ илъэсым ия ІІ-рэ квартал пае Адыгэ Республикэм щагъэнэфагъэм фэдиз» зыфиІохэрэмкІэ зэблэхъугъэнхэу.

Я 2-рэ статьяр. Адыгэ Республикэм и Законэу «Анаlэ зытырагьэтырэ, джащ фэдэу унагьохэм апlунэу аштэгъэ кlэлэцlыкlухэм яlыгъын пае мазэ къэс ахъщэу аратыщтыр зыфэдизымрэ ар зэраlэкlагъэхьащт шlыкlэмрэ яхьылlагъ» зыфиlорэм ия 3-рэ статья зэхъокlыныгъэхэр фэшlыгъэнхэм фэгъэхьыгъ

Адыгэ Республикэм и Законэу 2005-рэ илъэсым бэдзэогъум и 21-м аштагъэу N 338-р зытетзу «Ана!э зытырагъэтырэ, джащ фэдэу унагъохэм апіунэу аштэгъэ кіэлэціыкіухэм яіыгъын пае мазэ къэс ахъщэу аратыщтыр зыфэдизымрэ ар зэра!экlагъэхьащт шіыкіэмрэ яхьыліагъ» зыфиіорэм (Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэугъоягъэхэр,

2005, N 7, 11; 2007, N 1, 12; 2009, N 2, 6, 10) ия 3-рэ статья мыщ фэдэ зэхъокІыныгъэхэр фэшІыгъэнхэу:

1) я 2-рэ Іахьыр мыщ тетэу къэтыгьэнэу:

«2. КІэлэцІыкІухэр рыпсэунхэмкІэ ахъщэ анахь макІзу финанс илъэсэу итым ыпэрэ илъэсым ия ІІ-рэ квартал пае Адыгэ Республикэм щагъэнэфагъэм фэдиз мазэ къэс аратын фае.»;

2) я 3-рэ Іахьым кІуачІэ имыІэжьэу лъытэгъэнэу. Я 3-рэ статьяр. Мы Законым кІуачІэ иІэ зы-

Официальнэу къызыхаутырэ мафэм щегъэжьагъэу мы Законым кlуачlэ иlэ мэхъу ыкlи 2014-рэ илъэсым щылэ мазэм и 1-м къыщегъэжьагъэу правэм ылъэныкъокlэ азыфагу илъ хъугъэ зэфыщытыкlэхэм алъэ-lэсы.

Адыгэ Республикэм и Лышъхьэу ТХЬАКІУЩЫНЭ Аслъан

къ. Мыекъуапэ, мэзаем и 18, 2014-рэ илъэс

Адыгэ Республикэм иархеологие кlэнхэм непэ язытет, ахэм якъызэтегъэнэжьын епхыгъэ loфыгъохэм язэшloхынкlэ амалэу щыlэхэм, научнэ гухэлъхэм, цlыфхэм яшlэныгъэ зыкъегъэlэтыгъэным апае ахэр зэрагъэфедэрэм иloфыгъохэм афэгъэхьыгъэ парламент едэlунхэм игъоу щалъэгъугъэхэр

Адыгэ Республикэм иархеологие кІэнхэр къызэтегьэнэжьыгьэнхэм, научнэ гухэлъхэм, цІыфхэм яшІэныгъэ зыкъегъэІэтыгъэным апае ахэр зэрагъэфедэрэм яюфыгьохэмкіэ Адыгэ Республикэм и Къэралыгьо Совет — Хасэм культурэмкіэ, унагьохэм яіофхэмкіэ ыкІи общественнэ организациехэм гъусэныгьэ адэшіыгьэнымкіэ икомитет итхьаматэу Е.И. Саловым къы уагъэхэмрэ Адыгэ Республикэм икультурэ кlэн икъэухъумэнкіэ ыкіи игъэфедэнкіэ ГъэіорышІапІэм ипащэу Р.К. ЦІыпІынэм идокладрэ тызядэlу ыкlи тызатегущыlэ нэуж тэ, парламент едэlунхэм ахэлэжьагьэхэм, хэтэгъэунэфыкІы Адыгэ Республикэм иархеологие кІэнхэр ащ щыпсэурэ лъэпкъхэм, Урысые Федерацием зэкІэ ис лъэпкъхэм ятарихъ, культурэ, научнэ байныгъэу, дунэе культурэ кІэным изы Іахьышхоу зэрэщытхэр. НепэкІэ Адыгеим археологие объект 3000-м ехъу щатхыгь. Ильэс кьэс ахэм япчьагьэ хэхъо. Илъэсишъэм къехъугъ археологие кІэнхэм ятарихъ Адыгеим зыщызэрагъашІэрэр. Анахьэу тызэрыгушхохэрэм ащыщ Мыекъопэ, Къэлэрмэз, Улэ Іуашъхьэхэр; Мыекъопэ культурэм къыхиубытэрэ Мышъэкъорэ Скаламрэ япсэупіэхэр, Дахъо игъочіэгъхэр, станицэу Новосвободнэм иархеологие саугъэтхэр; Абадзеховскэм ипалеолическэ уцупІэ, исп унэхэр, нэмыкІыбэ къызэрагъотыгъэхэр ыкІи зэраушэтыгъэхэр. Ау ащ дакіоу едэіунхэм ахэлэжьагьэхэм тынаІэ тырытагъадзэ археологие кІэнхэм непэ шынэгьошхо къазэрафыкъокІыгьэм. наукэми, культурэми ахэр ашlокlодынхэм ишынагьо къазэрашъхьарыхьагъэм научнэ, культурнэ федэхэм амыгъэгумэкІыхэрэм ахэр мылъку хэгъэкlыпlэ ашlынэу зэрэфежьэхэрэм къыхэкІэу. Зышъхьэ ифедэ нэмык плымых ухэрэм ащ фэдэ хэбзэукъоныгъэу ашІыхэрэм япчъагъэ зыкъиІэтыгъ. ЫпэкІэ амыгъэфедэщтыгъэ гущыІэхэу «Іуашъхьэхэр зытІэкІхэрэр», «археолог нэпэнчъэхэр» зыфиютелен нахыыбэрэ джы зэхэтхыхэ хъугъэ. Хэгъэгум ичіыпіэ зэфэшъхьафхэм, тиреспублики ахэм зэрахэтэу, джащ фэдэхэр

Археологие кlэнхэм «яшакlохэрэм», ахэр хэбзэнчъэу къызlэкlэзыгъахьэ зышlо-игъохэм ягъогупэ пыбзыкlыгъэным тегъэпсыхьэгъэ федеральнэ хэбзэгъэуцугъэхэр непэ аштагъэх. Ахэм къазэращыдэлъы-

къащэхъух.

тагъэмкіэ. лагъымэхэм зэралъыхъухэрэ пкъыгъохэр, сканерхэр, чІычІэгъым чІэлъхэм язэгъэшІэн тегъэпсыхьэгъэ нэмыкі детекторхэр лицензие ямыізу агъэфедэнхэ фитхэп. Хэбзэнчъэу чІым етІэхэрэм ыкІи ащ къычІахырэ археологие пкъыгъохэр ышъхьэ ифедэ пае къызфэзгъэфедэхэрэм уголовнэ пшъэдэкІыжьэу арагъэхьырэри агъэлъэшыгъ. Федеральнэ къэралыгъо хабзэм ащ федэ лъэбэкъоу ышІыгъэхэм Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэми, наукэм июфышіэхэми, тихэгьэгу итарихъ, икультурэ, дунэе тарихъым, культурэм тапэкІэ къарыкІощтым ыгъэгумэкІырэ пстэуми къадырагъэштагъ.

Мыщ дэжьым теуцолІэжьын фаеу мэхъу археологие кІэнхэр хэбзэнчъэу къызІэкІэзыгъахьэ зышІоигъохэм ябэныжыхэрэм нахы «археолог нэпэнчъэхэр» нахь зэрэчанхэр. Еджэнхэм ахэлэжьагъэхэр археологие кІэнхэр къызэтегъэнэжыптынхымкІэ, мы лъэныкъомкІэ хабзэр зыукъохэрэм ажэхэхьэгъэнымкІэ къэралыгъо хабзэм икъулыкъухэми, общественностми нахь загъэчаныным щэгугъых. Ащ епхыгъэу парламент едэlунхэм ахэлэжьагъэхэм игъоу фалъэгъу:

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм

- археологие кlэнхэм якъэухъумэнрэ ягъэфедэнрэ атегъэпсыхьэгъэ, законхэмрэ къэралыгъо программэхэмрэ Адыгэ Республикэм зэрэщагъэцакlэхэрэм парламентым гъунэ зэралъифырэр тапэкlи лъигъэкlотэнэу;
- къэралыгъо программэу «Къохьэп в Кавказым имегалитическэ саугъэтхэр къызэтегъэнэжьыгъэнхэр ык и ахэм хъишъэу апылъыр зэгъэш вгъэныр» зыфиюрэр къэгъэхьазырыгъэным ык и штэгъэным яхьыл агъэу Урысые Федерацием и Правительствэ зыфигъэзэнэу;
- парламент едэГунхэм яматериалхэр тхылъ шъхьафэу къыдигъэкПынэу.

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет

— Адыгэ Республикэм иархеологие кlэнхэр къызэтегъэнэжьыгъэнхэмкlэ Адыгэ Республикэм икультурэ кlэн икъэухъумэнрэ игъэфедэнрэ афэгъэзэгъэ Гъэlорышlапlэм Адыгэ Республикэм хэгъэгу кlоц! Іофхэмкlэ и Министерствэ, щынэгъончъагъэмкіэ Федеральнэ къулыкъум Адыгэ Республикэмкіэ и Гъэ-Іорышіапіэ къэбархэр ренэу аіэкіигъэхьанхэм атегъэпсыхьэгъэ Іофтхьэбзэ тедзэхэр зэрихьанхэу;

— зекІо маршрутэу «Дэнэ гъогушху» зыфиюрэм ипроект игъэцэкІэн Адыгеир зэрэхэлэжьэщтым июфыгъо хэплъэнэу;

- Адыгэ Республикэм икультурэ кlэн икъэухъумэнрэ игъэфедэнрэ афэгьэзэгъэ Гъэlорышlапlэм къэралыгъо программэу «Исп унэхэу Богатырскэ гъэхъунэм итхэр къызэтегъэнэжыгъэнхэрыкlи гъэфедэгъэнхэр» зыфиlорэр аштэнымкlэ предложениеу къыхьыгъэм къыдыригъэштэнэу;
- Мыекъопэ районымкіэ поселкэу Победэ (Свято-Михайловскэ чылыс) икъыблэкіэ щыіэ гипс къычіэхыпіэм дэжь исп унэхэу щытхэм якъэухъумэн епхыгъэ Іофтхьабзэхэр зэри-
- археологхэм якъэгъэхьазырынкlэ Адыгэ Республикэм инаучнэ учреждениехэм къэралыгъо ІэпыІэгъу аритынэу:
- Адыгэ Республикэм изаконэу «2015-рэ илъэсымкІэ ыкІи 2016-рэ, 2017-рэ илъэсхэм ячэзыу піалъэкіэ Адыгэ Республикэм иреспубликэ бюджет ехьыліагъ» зыфиіорэм ипроект Адыгэ Республикэм археологиемкіэ и Тхылъ плъыжь икъыдэгъэкіын ахъщэу пэіухьащтыр къыщыдилъытэнэу;
- Адыгэ Республикэм культурэмкіэ и Министерствэрэ Адыгэ Республикэм шіэныгъэмрэ гъэсэныгъэмрэкіэ и Министерствэрэ пшъэрылъ афишіынэу Адыгэ Республикэм иархеологие кіэнхэм афэсакъынхэм атегъэпсыхьэгъэ Іофтхьабзэхэр зэрахьанхэу;
- Адыгэ Республикэм иархеологие кlэн икъэухъумэнрэ игъэфедэнрэ афэгъэзэгъэ специалистхэмрэ шlэныгъэлэжьхэмрэ яlофшlэн кlэгъэгушlугъэнхэм ехьылlэгъэ lофыгъом хэплъэнэу;
- проектэу щыlэм диштэу Адыгэ Республикэм и Лъэпкъ музей ышъ-хьагъ мансардэу тырашlыхьащтым мылъку къыфыхэгъэкlыгъэным ехьылlэгъэ lофыгъор зэшlуихынэу.

Адыгэ Республикэм ихэбзэухъумэкlо къулыкъухэм

— Адыгэ Республикэм иархеологие

кlэнхэр хэбзэнчъэу зыlэкlэзыгъахьэхэрэм апэуцужьыгъэнымкlэ loфэу ашlэрэр агъэлъэшынэу;

— археологие кlэнхэм якъэухъумэн, археологие пкъыгъохэр хэбзэнчъэу зэрагъэзекlохэрэм ягъогупэ пыбзыкlыгъэным атегъэпсыхьэгъэ lофтхьабзэу зэрахьэхэрэмкlэ цlыфхэм ренэу макъэ арагъэ-lунэу.

Чіыпіэ зыгъэіорышіэжьынымкіэ къулыкъухэм

— археологие кlэнхэу муниципальнэ образованиехэм ащыlэхэр хэбзэнчъэу къызыфамыгъэфедэнхэмкlэ Адыгэ Республикэм икультурэ кlэн икъэухъумэнрэ игъэфедэнрэ афэгъэзэгъэ Гъэlорышlапlэмрэ хэбзэухъумэкlо къулыкъухэмрэ къэбархэр икъоу аlэкlагъэхьанхэу.

Общественнэ организациехэм

- Адыгэ Республикэм икультурэ кlэнхэм, иархеологие кlэнхэм якъызэтегьэнэжьын иlоф чанэу хэлэжьэнхэу, ахэм тапэкlэ къарыкlощтым ыгъэгумэкlынхэу;
- археологие кlэнхэм якъэухъумэнрэ ягъэфедэнрэ атегъэпсыхьэгъэ lофтхьабзэхэм ахэлэжьэнхэу.

Къэбар жъугъэм иамалхэм

- Адыгэ Республикэм иархеологие кlэнхэр къызэраухъумэхэрэм ехьылlэгъэ хэбзэгъэуцугъэр зэраукъуагъэм, хьакlэкъокlагъэ ахэм зэрадызэрахьагъэм, зыгу къэкlырэ пстэури чlым емытlэнхэм, археологие пкъыгъохэу хэбзэнчъэу къычlатыкlыхэрэр зыкъуаумыблыгонхэм ыкlи къызыфамыгъэфедэнхэм афэгъэхьыгъэ къэбархэр гъэзетеджэхэми, радиом едэlухэрэми, телевизорым еплъыхэрэми ренэу аlэкlагъэхьанхэу;
- археологие кlэнхэр къызэтегъэнэжылгэнхэм ыкlи хабзэм къызэриlорэм тетэу ахэр агъэфедэнхэм атегъэпсыхьэгъэ материалхэу археолог-шlэныгъэлэжьхэм, къэралыгъо къулыкъухэм япащэхэмрэ яспециалистхэмрэ, общественностым илlыкlохэм атхыгъэхэр къыхаутынхэу.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм 2014-рэ илъэсым щылэ мазэм и 16-м щыкюгъэ парламент едэlунхэм ахэлэжьагъэхэм аштагъ

КУЛЬТУРЭМ И ИЛЪЭСРЭ ГЪЭХЪАГЪЭХЭМРЭ

Щытхъур къытфэзыхьыгъэхэр

Культурэм и Илъэс шіукіэ зыгу къэкіы- жьыщтхэм ащыщых мы сурэтым ишъулъа-гьохэрэр. Олимпиадэ джэгунхэу, Паралимпиадэу Шъачэ щыкіуа-гьэхэм якультурнэ юфтхьабзэхэм ахэр ахэлэжьагъэх.

Къулэ Амэрбый, ПІатІыкъо Марин, Кушъэкъо Сим, Мамрыкъо Саид, Шагудж Батурай, Юлия Харичкинам, нэмыкІхэм къызэрэтаІуагъэу, культурэм и Илъэс фэгъэхьыгъэ Іофыгъохэм джыри ахэлэжьэщтых, Адыгэ Республикэм щытхъоу къыфахьыгъэм хагъэхъощт.

Олимпиадэм, Паралимпиадэм якультурнэ программэ хэлэжьагъэхэр.

ТИКЪЭГЪЭЛЪЭГЪОНХЭР

Фэбагъзу хэлъымкіэ

тызэгурэю

Урысыем культурэмкіэ изаслуженнэ юфышізу Виталий Иващенкэм ыныбжь ильэс 75-рэ хьугьэ. Ащ итворчествэ фэгьэхьыгьэ сурэт кьэгьэльэгьоныр Мыекъуапэ къыщызэіуахыгь. Зэхахьэм культурэм июфышіэхэр, еджакіохэр, В. Иващенкэм иныбджэгьухэр, иіахьылхэр хэлэжьагьэх.

Сурэт къэгъэлъэгъуапіэм идиректорэу, зэлъашіэрэ сурэтышізу, архитекторэу Бырсыр Абдулахь зэхахьэр пэублэ гущыізкіэ къызіуихыгъ. Адыгэ Республикэм культурэмкіэ и Министерствэ иотдел ипащэу, Адыгеим культурым

турэмкіэ изаслуженнэ Іофышіэу Шэуджэн Бэлэ къэгъэлъэгъоныр зэрэгъэпсыгъэм къытегущыіззэ, Виталий Иващенкэм фэбагъэ хэлъэу сурэтхэр ышіыхэу ылъытагъ. Тыкъэзыуцухьэрэ дунаим идэхагъэ, къэгъэгъэ зэфэшъхьафхэм ятеплъэ къызэрэгурыіохэрэр сурэтышіым иіэпэіэсэныгъэкіэ къегъэлъагъох.

ИскусствэхэмкІэ училищыр Урал шъолъырым къыщиухыгъ. Пшызэ къэралыгъо университетым ишІэныгъэ щыхигъэхъуагъ. Краснодар краим ипсэупІэу Новоминскоим В. Иващенкэр къыщыхъугъ. ЧІыгум зэрэпэблагъэр ищыІэныгъэ къыщегъэлъагъо. Адыгэ Республикэм культурэмкІэ изаслуженнэ ІофышІ. Гъэсэныгъэм иlахьышlу зэрэхишlыхьагъэм фэшІ медаль къыфагъэшъошагъ. Соловьев зэшыхэм ацІэкІэ агъэнэфэгъэ шІухьафтыныр къыратыгь. «Сэнаущыгьэ зыхэль кІэлэцІыкІухэр Урысыем икъэкІуапІэх» зыфиюрэ урысые энциклопедием В. Иващенкэм ыцІэ дагъэхьагъ.

Къэгъагъэхэр икlасэх. Живописым, графикэм япхыгъэу иlофшlэн зэхещэ. Гъатхэм къэгъагъэр къызэрэлъагъорэм сурэтышlым ынаlэ тыредзэ. Искусствэр зикlасэхэм зэгъэпшэнхэр

ашіынхэмкіэ амалышіухэр аретых. Кіымафэр къыбгуригьаю шіоигьоу исурэтхэмкіэ дунаим ухещэ. «Гъэмэфэ ощхыр» зыфиюрэ сурэтым псыхьом ичъакіи, къэкіырэ уцхэм ятеплъи сурэтышіым къыреіотыкіых. Ощхымыуж къэгьагьэм изэрэщыт зэхьокіыныгъэу фэхъурэр сурэтхэм къаіуатэ.

Сурэти 100-м нахьыбэ В. Иващенкэм къегъэлъагъо. Нахьыпэкіэ ышіыгъагъэхэр щигъэзыехи, итворчествэ кізу хилъхьэ шіоигъор къытлъигъэ сыгъ. Исэнэхьат зэрэшіогъэшіэгъоным В. Иващенкэм тыщигъэгъозагъ.

Къэгъэлъэгъоныр мэлылъфэгъум и 10-м нэс Мыекъуалэ щыкющт. Илъэс 75-рэ ыныбжьми умышэу исурэтхэм уяллъы зыхъук!э, уахътэм диштэу зэрэгупшысэрэр къыхэщы. Непэрэ ныбжьык!эм ыгу къигущы!ык!ын, щы!эныгъэм бэ щызылъэгъугъэм игупшысэхэр lynк!эу къыплъигъэ!эсынхэ елъэк!ы. Опсэу, Тхьэм бэгъаш!э уеш!, тилъап!эу Виталий Ива-

Сурэтхэр зэхахьэм къыщыты-рахыгъэх.

Нэкіубгьор зыгьэхьазырыгьэр ЕМТІЫЛЬ Нурбый.

Зэхэзыщагъэр ыкІи къыдэзыгъэкІырэр:

Адыгэ Республикэм льэпкь ІофхэмкІэ, ІэкІыб къэралхэм ащыпсэурэ тильэпкьэгъухэм адыряІэ зэпхыныгъэхэмкІэ ыкІи къэбар жъугъэм иамалхэмкІэ и Комитет Адресыр: ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэщыІэр:

385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Первомайскэр, 197.

Телефонхэр:

приемнэр: 52-16-79, редактор шъхьаІэм иапэрэ гуадзэр:

52-49-44, редактор гуадзэрпшъэдэкІыжь зыхьырэ секретарыр:

52-16-77. E-mail: adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхьаты-

гъэр:
Урысые Федерацием хэутын ІофхэмкІэ, телерадиокъэтын-хэмкІэ ыкІи зэльы-ІэсыкІэ амалхэмкІэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чІыпІэ гъэІорышІапІ, зэраушыхьатыгъэ номерыр

Зыщыхаутырэр

ПИ №ТУ23-00916

ОАО-у «Полиграф-ЮГ», 385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр, 268

> Пчъагъэр 4000 Индексхэр 52161 52162 Зак. 775

Хэутыным узщыкІэтхэнэу щыт уахътэр Сыхьатыр 18.00 ЗыщыкІэтхэгъэхэ уахътэр Сыхьатыр 18.00

> Редактор шъхьа Гэр

Дэрбэ Тимур

Редактор шъхьаІэм иапэрэ гуадзэр

МэщлІэкъо Саид

ПшъэдэкІыжь зыхьырэ секретарыр

НэпшІэкъуй Заур